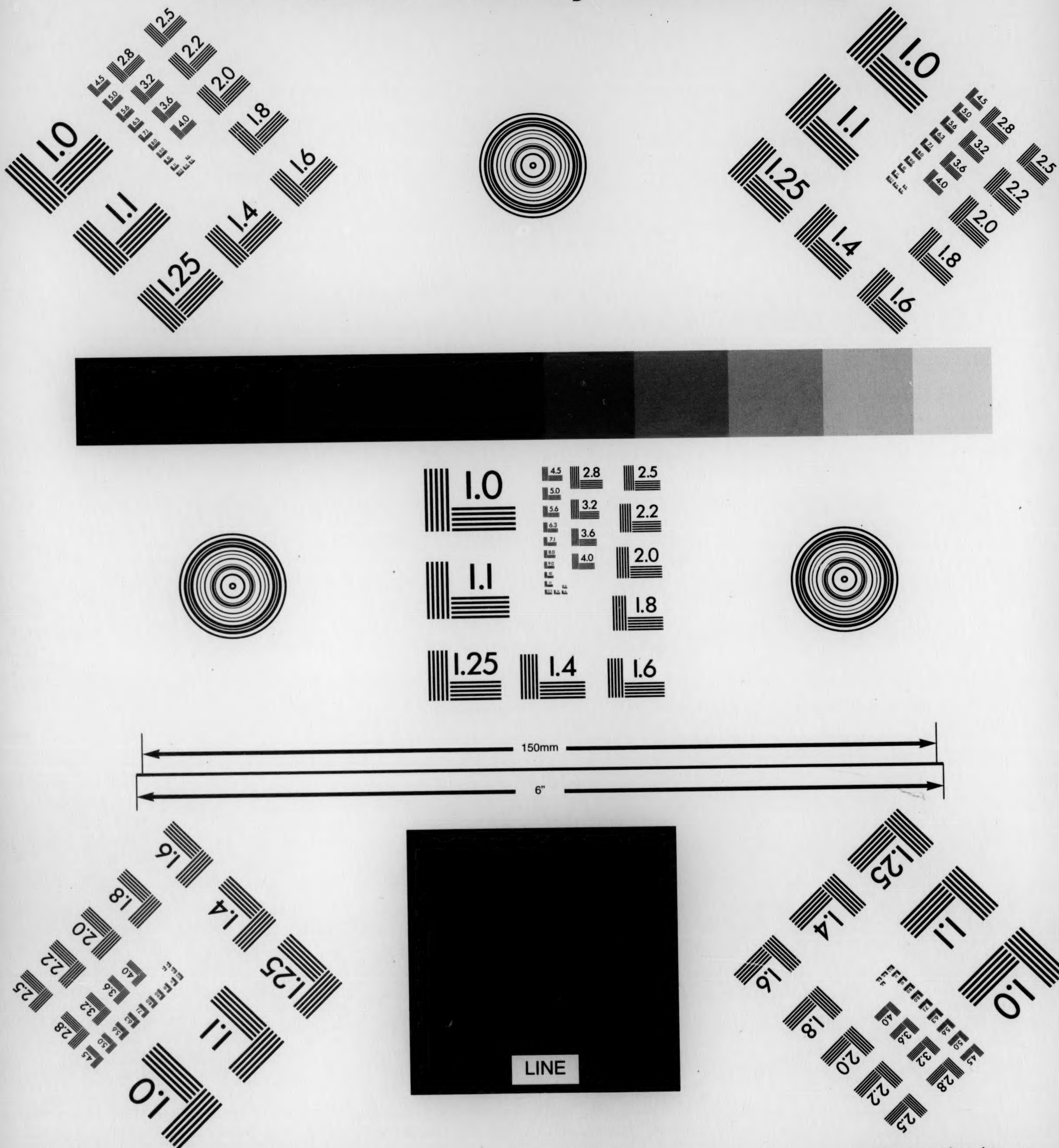

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2004-1891.13

Alpersohn, Marcos.
Di arendators fun kultur
: komedye in 3 aktn.
Buenos Ayres, 1933.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1891. 13

Alpersohn, Marcos, 1860-1947.

Di arendators fun kultur : komedye in 3 aktn / M. Alperson.

Buenos Ayres : Aroysgegebn fun bukhhandlung un farlag G. Kaplanski,
1933.

63 p. ; 23 cm.

Title on p. [4] of cover: Di arendators fun kultur.

1. Yiddish drama.—lcsh

I. Arendators fun kultur. II. Argentina-Buenos Aires

ID : NXYH01-B16641

CC: 9114

DCF: [HBR]

CALL #: /9324

Reduction ratio

X 10.0.

2

די ארענדאמארם פון קולטור

קאמעדיע אין 3 אקטן

— פון —

מ. אלפערסאן

ארויסגעגעבן פון
בוכהאנדלונג און פארלאג
ג. קאפלאנסקי
קארענטעס 2614

פוענאם איירעס 1933

a/9324

2/9324

די ארענדאטארם פון קולטור

קאמעדיע אין 3 אקטן

פיר שטיק
— פון —

מ. אלפערסאן

ארויסגעגעבן פון
בוכהאנדלונג און פארלאג
ג. קאפלענסקי
קאריענטעס 2614

צענטראלע יידישע ביבליאטעק
אין פרעסע ארכיוו

1933 יאר

פערזאנען:

דירעקטאר פון פאלקס-צייטונג

רעדאקטאר

רעצענזענט-קריטיקער

משרת ביי דער מיר

זעצער

מחבר-דראמאטורג

אקטיאר

אקטריסע

קאלאניסט

חזן

חזנטע

פרעזידענט פון קולטור-פארין

עמפרעסאר פון מעצמער

שרייבער

ארבעטער

האטעלשטיק-קאפע'ניק

קעלנער

א ר מ — א גרויסע שטאט.

צ י מ — אין קארנאוואל פון יאר...

די פינע

סצענע — רעדאקציע פון „פאלקס-צייטונג“

(א פירעקטיגער צימער, שוואך באלויבטן. ארום די ווענט בענקלעך, מישלעך מיט שרייב-געצייג, אויף זיי עלעקטרישע לעמפלעך מיט קאלירנע באזשורן. אין דער מיט צימער א גרויסער שרייב-טיש פארלויגט מיט פאפירן, צייטונגען, בראשורן, א הויכע שטול מיט א אנלויין פארן רעדאקטאר. אין אלע ווענט—מירן; ארום די ווענט הענגען בילדער פון אידישע ליטעראטור, אין ווינקל רעכטס פאר-שמעלט מיט א האלב שפאניער-ווענטל, דאס צימער פונם דירעקטאר, דארט שטייען א קליין סאלאן-מישל, אפאר לעדערנע רויטע שטולן, א גרין סאמעטענע סאפע, א טעלעפאן און אן עלעקטריש גלעקל. לינקס פון צימער טרעפ, וואס פירן אין קעלער אריין צו דער דרוקעריי. אין הינטערגרונט איז די טיר אפן, מען זעט אן די גאס און „קארסא“ פון קארנאוואל.)

רעדאקטאר.—(ווען עס עפנט זיך די סצענע, זיצט ער אין שטול אין מיט צימער, ער איז א מיטלער מענטש, געגאלט דעם קאפ, די בארד גלאט, ער האלט איינגעשטעקט צוויי פענען אונטער ביידע אויערן, ווישט מיטן טיכל די ברילן, טוט זיי אן, טוט זיי אויס, קוקט אין א פאפיר וואס אויפן טיש און שאקלט נערוועז מיטן קאפ. ביי דער אפענער טיר שטייט דער משרת מיט א געגילדעטער קאלישקע ביים הימל די פירמע פון „אידישע פאלקס-צייטונג“, ער קוקט צום קארנאוואל און מאכט מיט דער האנט):

מ ש ר ת — ארץ! ארץ! ארץ!
 ר ע ד א ק ט א ר — עמי הארצים! נדבך יוננען! א כפרה, א כפרה
 א מין שרייבן! דער רוח זאל זיי וויסן! (ער מעקט שטרייכט מיט דער
 פען און רעדט) עם הארצים, עמי הארצים... בעלי ענלות און ווילן
 זיין שרייבער!

ד י ר ע ק ט א ר — (איבערן שטאנדיגער-וועגל ווייזט זיך דער קאפ פון דירעקט
 מאר. א שויןער מענטש מיט א געקרוינטן קאפ און מיט כיסער אויגן
 וואס לויפן ביי אים) נאך ניט געקומען? א לאנגער יום-טוב אויף זיי!
 וואס אינגלעך וויינען! נאדיר א קארנאוואל! ווען וועט מען ארויס
 ענדיקן דאס בלאט?

מ'ש ר ת — אט האב איך געזען דורכניין שליאמקען אין "קארסע", זאל
 איך אים א רוח טון, באלאבאס?

ד י ר ע ק ט א ר — אז מ'וועט דיר שיקן וועסטו ניין, חמור וואס דו
 ביזט! אומעטום שטופט ער דעם פיסל. (דער משרת דרייט אונזע דעם
 קאפ, שטעלט ארויס א לאנגע צונג). (דער דירעקטאר נעמט אריין דעם
 קאפ צוריק).

אויפטריט דער זעצער

ז ע צ ע ר — (מיט פאפירן אין האנט, דערלאנגט זיי דעם רעדאקטאר און וויינט
 זיך אין דער שטיל):

דעם אירישן ווארט בין איך געטריי
 פיל איך די אותיות, דאס הארץ און מיט בליי
 ארבעט בייטאג, ארבעט ביינאכט
 אונטן אין קעלער אינם פינסטערן שאכט.
 קרענקען די לונגען, די אויגן בלינד
 אזוי זעץ איך אויס ביכער, ניד און געשווינגה.
 צייטונגען, זשורנאלן נאך און א צאל.
 ווער קען אים דעם זעצער,
 ווער דערמאנט אים צומאל?

ד י ר ע ק ט א ר — (בינה קלאפ אין דער פאדלעך) ווער דארט פאר
שטימט מיט דייער סאציאליסטישע לירלעך! (קוקט אריבער איבער דעם
שפאניער-וועגל). אפשר וואלטן מיר זיי טאקע א רוף געטון? ס'ווערט
שפעט, וואס זאגט איר?

ר ע ד א ק ט א ר — (קערט דעם קאפ צו אים). איר דארפט זיך ניט אפ-
עסן דאס הארץ, סעניאר דירעקטאר, דאס בלאט וועט ארויסגענדיקט
ווערן אין צייט, איכל אביסל צוארבעטן פאר דעם, זאלן די אינגלעך
פארברענגען אביסל אין דעם ינס-טוב קארנאוואל, זיי ארבעטן גענוג
א נאנץ יאר.

ז ע צ ע ר — אזא יאר אויף מיר וואס פאר א רעדאקטאר מיר האבן!
(נעמט די פאפירן ביים רעדאקטאר, גייט אראפ אין קעלער, זינגענדיק
וויין לידל).

ד י ע ר ע ק ט א ר — (גייט א שאר אוועק די שפאניער וועגלעך, גייט צו צום
רעדאקטאר, לייגט אויף אים ארויף די האנט) אויף אייך, הער רעדאק-
טאר, איז מיר א וואונדער, איר זאלט זאגן: זאלן זיך די אינגלעך
שפילן אין קארנאוואל? אידישע-שרייבער, וואס זאגן, אז זיי טראגן
אויף זיך די אחריות פון דער אידישער אומה, זאלן וועלן גאנץ
האבן פון דעם קרעציקן, בלוטיקן בעסטאלן קארנאוואל? ווי קומט דאס
צו אייך, הער רעדאקטאר?

ח ע ד א ק ט א ר — (שטעלט זיך אויף די זיס, נעמט אראפ די פענסע און
טוט זי אן אויף גיך עטלעכע מאל) וואס האט איר מיר אזויפיל מאל
אנגעבליטיקט, אנגעקערעציקט, אנגעבעסטיקט מיט דעם קארנאוואל,
פאניע דירעקטאר? עס איז נישט אזוי געפערלעך, סעניאר! איר נעמט
עס צו טראגיש, עס איז אן אלטער שפיל, דער קארנאוואל, פאראן אין
אים א סך שיינקייט, א שטיק אמת, א נוצלעכקייט אין לעבן, דער
שרייבער, דער באגאבטער קען פון דעם א סך שעפן פאר ליטעראטור.
ד י ר ע ק ט א ר — (גלעט אים איבערן גלאסן קאפ) געלעזנטע לבנה, בא-
רעכנט וואס איר זאגט: שיינקייט, אמת, שעפן פון דעם בלוטיקן קאר-
נאוואל, א אידישער געלערנטער זאל דאס זאגן? קארנאוואל בלוט קאסט
ער אונז אידן, דער פארשאלטענער קארנאוואל? איר האט פארגעסן
דעם מקור פון וואנען ער שטאמט?

ר ע ד א ק ט א ר — (הויבט אן שפאנען היין און צוריק, גלעט דעם לבנה-קאפ)
דער מקור פון יום טוב באקום? ניין, ער איז פיל עלטער פון דעם
נאָם, ער איז גאר אלט, זייער אלט, (ער שטעלט זיך אקעגן דעם דירעקטאר,

ווייל זיך אנטון די ברילן און טוט זיי אן דעם דירעקטאר אויפן נאָז, ער
שטופט אים אפ די ברילן).
ד י ר ע ק ט א ר — ניין, ס'איז מיין נאָז, זייט ניט צעטראָגן, סעניאר,
אָט איז אייער נאָז, טוט אן די ברילן (ער ווייזט אים אן מיטן פינגער
די נאָז).

ר ע ד א ק ט א ר — פארדאן, פארדאן! נא, דעם מקור פון קארנאוואל ווילט
וויסן? דער ערשטער מענטש, ווען ער האט נאך זיין נאקעטקייט פאר
דעקט, האט ער שוין א קארנאוואל-מאסקע אויף זיך געצויגן.

ד י ר ע ק ט א ר — ע-ע-ע! אלטער בחור (נעמט אים ארום) איר זיינט
אן אנהענגער פון נאקעט-גייט? בי בי בי! עס פארשטייט זיך, אלטע
בחורים האבן עס ליב...

ר ע ד א ק ט א ר — איר פארשטייט מיך ניט אינגאנצן, סעניאר, נא-
קעטקייט אין קערפער איז אויך זייער נוצלעך און געזונט, הלואי
וואלטן איצט די מענטשן נאקעט געגאנגען, זינט דער מענטש האט
זיין נאקעטקייט אין שמאטעס גענומען הילן, האט ער אלע קרענק
אין זיך פארהילט... אבער דא רעדן מיר פון דער נאקעטקייט פון דער
נשמה, אָט די ערלעכע, די שטילינקע, וואס אינ'ם מענטשן, זי וויל
זיך באַטש איינמאל אין יאר, אין טאג פון קארנאוואל, אויסוויקלען
פון די פאלשע בגדים, אויפגענטען זיך פון דער צוועקישער מאַראל,
און טאקע אין אייגנעם ארויסזאגן דעם פארשקלאפטן אמת, דעם
ריינעם אמת, זיינע פארשקלאפער, זיינע אונטערדריקער גלייך אין
פנים אריין.

ז ע צ ע ר — (אין א בלויער בלינדע-אוינגעניורעס-אין טינט, ער וואקסט
אויס אונטער זיי ביידע מיט פאפירן אין האנט) גערעכט, הער רעדאקטאר!
ווי איך בין א איד, גערעכט! אזא יאר אויף מיר וואס פאר א רעדאק-
טאר מיר האבן... מיליאנען געדרוקטע פארשטיקטע מענטשן גייען אויס
אונטער דעם יאָר, פון זייערע עקספלאטאטאָרס, ווילן באַטש איינמאל
אין יאָר אן אויפריכטיקן שפיי טון זייערע בלוט-זויגערס אין דער
צורה אריין.

ד י ר ע ק ט א ר — (גייט זיך א דריי אים צו אים) ויבא המן! דער זע-
צער איז דא, אדאס הייסט געזעצט! אדאס הייסט דיבורים! אדאס
הייסט עזות, עזות, עזות! עזות מחוצה פנים! (ער מאכט צו אים מיטן
פויסט) פארוואס ביסטו, ניט געגאנגען אהין א שפיי טון מיט דיין
בלייענעם שווארצן פיסקעלע? יונגאטש וואס דו ביסט!

זעצער — שפיען, שפיען, שפיען! אויף וועמען וועל איך דארט
שפיען? איך האב פיינט צו טאנצן אויף א פרעמדער חתונה, ווען...
דער עקטאר — (פארביסט מיט די ליפן) הומס! ממה, ממה, וואס
דו ביסט! ער קאן שוין איינמאל אריינזאגן, א פיסקל אויף שרויפן.
(פויזע). הייסט עס, דו וואלטסט געוואלט אן אייגענע חתונה, אפשר
נאך מאכן א היימישן קארנאוואל?

זעצער — (נעמט די פאפירן אפ).
רעד אקטאר — (נעמט אויף אים די אויגן) נאט אייך מיין האנט,
איר, פאניע דירעקטאר, האט א חוש פאר געשעפט (פויזע). יא, ווען
מיר זאלן איינארדענען א ליטערארישן, קינסטלערישן קארנאוואל,
וואלט עס א גרויסע רעקלאמע פאר דער צייטונג געווען, עס וואלט
שוין נישט אויסגעמאכט, וואס די מאשיניסטן מיט די זעצער זאלן מיט
זייער בלייערנער שווארצקייט שפיען...

דער עקטאר — אפילו מיט דייטן מענן זיי שפיען, וועמען ארט עס?
כי, כי, כי! (גייט אין זיין צימער, לייגט זיך אוועק אויפן סאפא, לייגט
די פיס אויפן טישל, באראבאנעוועט זיך מיט די פינגער אין קאפ) געשעפט,
געשעפט, דער קרויז איז גרויס, אפשר? (פויזע). ער קומט ווידער
צו צום רעדאקטאר) וואס האט איר געזאגט פריער? א ליטערארישן קאר-
נאוואל? עס הייסט, אלע שרייבער, אקטיארן, אקטריסעס, גבירים,
טעאטערליכע אדער זאלן זיך אנטאן מאסקעס און זיך אריין קיבעצן...
יא, א פיינע רעקלאמע פאר דער צייטונג? איך באשטיי! אין קאפע,
ביים סיביראק נעבן טעאטער וועלן מיר עס מאכן, אויפן 29-טן, א יא?
מאכט א נאטיץ אין דער צייטונג, אבער אזוי אז ס'זאל נעמען... איכ'ל
עס פינאנסירן; איר הערט! פארשרייבט!

רעד אקטאר — (פארשרייבט) איך רעכנ, אז מאסקעס זיך אנטאן אין
איבעריק, מיר גיין אלע סיי ווי סיי מיט מאסקעס פארשטעלט, נאך
א געשעפט איז עס, מ'דארף עס נאך א ביסל צעשמירן...

משרת — (גייט אפ) אוי גוט, אוי גוט! א ליטערארישן יום טוב
מיט מאסקעס! וואס פאר א מאסקע דארף איך זיך אנטאן, באלעבאס?
דער עקטאר — דו? דו? אנטאן א מאסקע? דו האסט דאך דיין איי-
גענע פעל, דיין המן הרשעס פרצות.

משרת — דאס בין איך דאך א גאנץ יאָר, אן אייזל, וואס שטייט ביים
טיר און ווארט דער באלעבאס זאל אויף אים רייטן, אבער קארנאוואל
דארף זיין פארקערט... א יא, באלעבאס?

דער עקטאר — פאלאברא, גוט געזאגט! כי, כי, כי! מיינע מענטשן,
אלע געראטן, מאָלאָדיע צאליק! (קלאפט אים און פלייצע) ביסט ווערט
א טרונק! נא, אט האסטו 50 סענט, גיי טרינק אויס א ווערמוט,
געטרייער המן מיינער.

אויפטריט מחבר דראמאטורג

מחבר דראמאטורג — (א דארער נפש אין אן אפגעבליאקעוועטן
ראק, מיט צעשוידערטע האר, האלט פאפירן אונטערן ארעם) גוטן אָוונט,
סעניאָרעס! וואס אזוי שטיל? נאך נישט געקומען די חברה? זיי גלייכען
עס אביסל! (ער גיט יעדן די האנט).

דער עקטאר — (באקוקט אים פון אויבן אראפ) וואס האלט איר
דא אונטערן ארעם, מחבר מיינער? עפעס געבראכט פארן בלאט?
מחבר — ניין, סעניאָר, דאס איז דער מאנסקריפט פון מיין ווערק,
וואס דארף אריינגיין אין דרוק, איך בין שוין כמעט משווה געוואָרן
מיטן פארלעגער.

דער עקטאר — (טוט א קרום מיטן נאָז) מיטן פארלעגער? א גוסט
פון מחבר דעם פארלעגער! א נו, ווייזט נאך אהער! (דערלאנגט אים
דעם מאנסקריפט) זעט נאָר, שווערלעך... (ער וועגט דאס אין האנט).
היפּשלעך אָנגעשריבן... טויג עס צו עפעס? ווי מיינט איר, פארפאסער
מיינער? עס וואלט געקאנט גיין א פאָר חדשים אין טעגלעכע פאָרזע-
צונגען אין דער צייטונג, לאָזט עס אונז איבער.

מחבר — ניין, סעניאָר, איך וויל נישט צעשטיקלען דאס ווערק אין
די טעגלעכע בלעטער, איכ'ל עס אָפּדרוקן אין א בוך.

דער עקטאר — זייט נישט קיין מלמד, הערט וואס מען זאגט אייך,
איר מוזט עס אפרייער דורכלאָזן ביי אונז אין דער צייטונג, וועט איר
כאָטש זיין געזיכערט מיטן דערפאָלג און איר וועט קענען ארויסבא-
קומען צוריק אייערע אָרעמע הונגעריקע סענטן.

מחבר — ווער דארף סענטן? ווער דארף דערפאָלג? איך גלויב, אז דאס
ווערק אליין וועט זיך ביי די לעזער באַקומען זיין דערפאָלג.

דער עקטאר — כי, כי, כי! ביי די לעזער, ביי די לעזער! אנישט
פרעגט מען ביי די לעזער מבינות אויף א בוך? ווי נאאיוו איר זיינט,
מיין טייערער מחבר! אונזער קריטיק באַשטימט דעם דערפאָלג פונ'ם
ווערק, ווען מיר זאָגן לא... כי, כי, כי! זייט נישט קיין שוטה, לאָזט
אונז דאס ווערק.

מ. ח. ב. ר. — (הויבט אן אומשפאנען חין און צוריק, שארט די האר מיט ביידע הענט אויף ארויף) איר סטראשעט מיך? איר'ט זאגן לא? איר וועט עס ארונטעררויסן? וואס זשע מיינט איר? איר זיינט איין זכר אין מאסקווע? (שמעלט זיך אקעגן דירעקטאר) ס'איז דא א וועלט מיט ליטעראטן, קריטיקער, איר הערט? א וועלט איז דא (מאכט צו אים מיטן פינגער) איך האב קיין מורא ניט... (נעמט ביי אים צו פון האנט די מאנסקריפטן).

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — (שוין ביז) איר האט קיין מורא ניט? א וועלט זאגט איר? די וועלט קוקט אויף אונז, ווען מיר, די ערשטע, וועלן עס אראפזעצן, געדענקט איך וואָרן אייך! זייט א מענטש, נאט, און פאר-רויכערט! (ער גיט א חניפישן שטויכל און דערלאנגט אים א פאפירקאס).

מ. ח. ב. ר. — נעמט און פאררויכערט, שפאנט אים און לאזט רויך).

א. ו. י. פ. ט. ר. י. ט. ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט.

ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט. — (מיט א גרויסער פאלע האר, א שמעקן אין האנט, א פאק פאפירן אונטערן ארעם, ער לויפט אן, גייט צו צו א טישל, מאכט ליכטיק, לייגט אוועק די פאפירן, דעם שמעקן, דאס היטל, דערוועט דעם מחבר). האלא, מחבר, פארטיק דאס ווערק? א דא טראגט איר עס? א נו, ווייזט נאך אהער! נאָמיך א קוק טון דערויף!

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — נישטא וואס צו קוקן, ער וויל דאך עס ניט צע-שטיקלען אין אונזער צייטונג! איך גלויב ניט, ס'זאל עפעס האבן א ווערט (ער ווינקט צום רעצענזענט, ווייזט אים מיטן פינגער אראפ צו דעם ערד, גיט זיך א דרוי אים און גייט ארויף אין זיין צימער אונטער די שפאניער ווענטלעך, מחבר קוקט אים נאך, שפויט אים, שפאנט חין און צוריק, רויכערט).

ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט. — פארוואס, פריינט, ווילט איר עס ניט געבן שטיקלעכווייז אין דער צייטונג? זעען דען שטיקלעך סאמעט, זייד ניט בעסער אים ווי איין גאנצע ש...ש...ש...?

מ. ח. ב. ר. — כי, כי, כי! שמאטע ווילט איר זאגן? אויב דאס ווערק איז ווירקלעך א שטאטע, וועט דאס מיטן צעשטיקלען אין דער צייטונג קיין סאמעט און זייד ניט ווערן, וואס זאגט איר, הער רעדאקטאר? קוקט נאך אהער, פילאזאף מיינער!

מ. ש. ר. ת. — איי, איי, איי! זעט נאך דעם קארנאוואל, א שיה גייט אין מיטן גאס, (ער ווייזט צו דעם מיר, קיינער ענטפערט אים ניט).

ר. ע. ח. א. ק. ט. א. ר. — (גיט א קער דעם קאפ צום מחבר, כאפט אראפ די פענ-סנע, טוט זיי אן, טוט זיי אים, ווישט די גלעזלעך אויף גיך און זאגט אין א זויטיקלעכן טאן:) וואס זאגט איר, קאלענע? סאמעט, זייד, שמא-טע, רעצענזיע? איז דאך דא א דירעקטאר, א באלעבאס, איך ווייס? (פויזע) א דעדאקציע איז א ליטערארישע, כעמישע לאבאראטאריע, פון מיסט מאכט מען גאלד...

מ. ח. ב. ר. — איר מיינט אדאי פארקערט, גערונגענער רעדאקציע כעמיסט...

ר. ע. ד. א. ק. ט. א. ר. — וואס זשע ווילט איר, חבד, איבערמאכן די וועלט? אזוי איז געשעפט, אז ס'גייט ניט גלייך, נעמט מען פארקערט, וואס האט עס צו דעם?

ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט. — (גיט זיך א שמעל צווישן ביידע) איר זיינט רעדאק-טאר און איך קריטיקער, ס'איז ניט אזוי ווי איר זאגט, ביי אונז איז די קריטיק זייער ערלעך און קארעקט.

א. ק. ט. י. א. ר. — (וואקסט אים הינטער זיי, מיט א שמעקלעך אין האנט און ער פויפט אים א לידל) יא, יא! געוויס קארעקט! קארעקט! קארעקט! (ער דרייט מיטן שמעקלעך, טעגלט זיך אונטער). ביים רעצענזענט אין האנט זיינען מיר געפלעפט, שרייבער, פאָעטן, קינסטלער און שונ-דיסטן, אין די פינגער פון קריטיקער ליגט אונזער קונסט, רשעה, קנאה, שנאה, געלט באנאנד, דאס איז די טעסט אוואו מען פרואווט דעם טאלאנט.

ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט. — דו, קאמעדיאנשטשיק, ווער האט דיר אויסגע-לערנט דאס לידל? (פויזע) אזוי שטילינקערהייט זיך אריינגעשלייכט... דאס איז אפנים אויך א קונסט, וואס געפעלט דיר אזוי ניט די קרי-טיק? דו זידלסט זיך גאר? וואס האב איך דיר געטאן?

א. ק. ט. י. א. ר. — (לויפט צו צו אים, נעמט אים ארום, קושט אים דעם קאפ). איך דיר זידלען? חלילה וחס! איך האב דאך דיר אזוי לוב! שא, שא, דעם באלעבאס דיינעם האב איך פיינט, ביי אים (ער ווייזט צום שפא-ניער ווענטל) איז קונסט, שמונסט, אלעס איז געשעפט... (פויזע). טייערער! וואס האסטו מיר די נאכט שוין אָנגעפוינטלט? ווי געפעלט דיר די נייע מיידל, די פרימאדאנא? וואס האסטו איר אָנגעשריבן? אוי איז דאס א מיידל! אוי א ליובע, וואס זאגסטו אויף איר? (דרייט זיך א מענצל ארום זיך). אוי איז דאס א מיידל!

ר. ע. צ. ע. נ. ז. ע. נ. ט. — משוגענער בחור, איך קום ערשט נאך וואס אן אין

רעדאקציע אריין, ווער האט דיר אנגעפינטלט? ווער האט געזען דיין מיידל?

א ק ט י א ר — אין טעאטער האסטו נישט געהאקעט מיט דער פענ? ווער מען ווילסטו נארן? פון דער בינע אראפ האב איך געזען ווי דו שרייבסט, ע ע ע! מיין אויפריכטיקער קריטיקער (ער נעמט אים ארום). קום אריין צו דיר אין צימער, איך האב מיט דיר וואס צו ריידן. ניין, קום בעסער צום סיביריאק אין קאפע, (ער דרייט זיך א מענצל, זיי גייען ביידע אריין אין א סיר).

מ ח ב ר — (קוקט זיך נאך) א גוטער אקטיאָר! דאָס פאַלשקייט אַליין, ווי ער האט אים טרפה געקושט... (דרייט זיך ארום, ברוסט) טעאטער, רעד דאקציע, לאבארטאריע פון גאלדמיסט, טפוי! (ער נעמט א צייטונג, זעצט זיך ביי א טישל, רויכערט ס'הערט זיך דער קארנאוואל דורכן טיר, מ ש ר ת — (מאכט מיט דער האנט) אדיאָס סעניאָריטאָס, אדיאָס!

אויפטריוט קאלאניסט

ק א ל א נ י ס ט — (קומט אויף דער טיר, וואו דער משרת שטייט און לאזט זיך ארוינגיין. ער איז א פעסטער מענטש, פארוואקסן דאס פנים מיט א געדיכטער בארד, גרויסע שטיוול, א שווארצע פאמשיילע ארום האלד, ער האלט א פאפירל אין דער האנט).

ק א ל א נ י ס ט — דאָ מאַכט מען די גאָזעטן? לאָז, איך וויל אריינגיין. מ ש ר ת — אַ נייעם קארנאוואל! פאר אַ מוזשיק זיך פארשטעלט, צו ווער מען דארפט איר עס, פעטער?

ק א ל א נ י ס ט — א פעטער בין איך דיר? אנו, נאָמיך דיר אַנקוקן. (ער גיט מיט אים אַ דריי א פאַר מאַל חוץ און צוריק).

מ ש ר ת — נישקשה פון אַ דרייער, אַ פעסט מוזשיטשאַקל, איז צו ווער מען פון די לייט דארפט איר, מוזשיק?

ק א ל א נ י ס ט — צום גרעסטן פון די גאָזעטן-מאכער דאָרף איך. מ ש ר ת — צום גרעסטן פון די שרייבער? אלע זאָגן, אַז זיי זיינען די גרעסטע, ס'איז נאָר קיין קליינע נישטאָ ביי זיי. ווייזט אַהער דאָס פאַפירל פון האַנט, וועל איך וויסן, צו וועמען אייך צו פירן.

ק א ל א נ י ס ט — מיך פירט מען נישט, וואָס בין איך דיר אַ בלינד פערד, זאָלסט מיך פירן? לאָז מיך אריין ניין.

מ ש ר ת — איך וועל נישט לאָזן ניין דער וועלט אריין. זאָגט צו וועמען איר דארפט, ווייזט דאָס פאַפירל.

ק א ל א נ י ס ט — נא, אַט האַסטו דיר! ער וועט מיך נישט לאָזן. ווער ביסט דאָ אפשר גרעסער פונם אַדמיניסטראַטאָר פון דער קאַלאָניע? איך האָב יענעם אויך דורכגעפאַטשט (ער גיט אים אַ דריי אוועק און לאָזט זיך גיין).

מ ש ר ת — אזוי, פון אַ קאַלאָניע ביסטו, אַ מיוחס? דו מוזשיק! ביי מיך גייט עס נישט! (ער גיט אים אַ נעם ביי דער פאַמשיילע, זיי הויבן זיך אָן צו ראַנגלען און ליגן באלד ביידע אויף דער ערד און קאַטשען זיך).

ד י ר ע ק ט א ר — (פונ'ם שפּאַניער ווענטל שמעקט ארויס דעם קאַפּ). וואָס איז דאָ? אַן איבערפאַל אויף דער רעדאקציע? (ער הויבט אָן קלינגען מיטן גלעקל, לויפט צו צו דער קעלער-טיר און שרייט): ע אַרבעטער! אַן איבערפאַל אין רעדאקציע, קומט ארויף!

ד י ר ע ק ט א ר — (גיט זיך אַ כאָפּ) וואָס, אַן איבערפאַל? (ער לויפט אום זוכן אַ טיר, דרייט מיט דער האַנט די ברילן, אַנטלויפט. ס'לויפן אָן די זעצערס, די מאַשיניסטן, אין די אַרבעט-בלוזעס, און נעמען זיך געבן קלעפּ און שרייען): אַן איבערפאַל! אַן איבערפאַל!

מ ח ב ר — (א טויט בלאַסער כאָפּט זיך אויף פון בענקל, קוקט זיך איין אין דעם איבערפאַלער און שרייט אויס): שטייט, חברה, שלאָגט נישט, ס'איז נישט קיין איבערפאַלער, איך קען דעם אידן, ס'איז רבי אפרויעק באַץ פון קאַלאָניע, שטייט, שלאָגט נישט.

ד י ר ע ק ט א ר — האַלט זיך ביים האַרץ) נא, אַ שרעק! נא, אַ שרעק! ווער זאָגט איר, דראַמאַטורג, ווער איז דאָס? אפרויעק באַץ? נאָמיך נאָר זען! (קוקט אויף אים) אויף מיין אידישקייט, טאַקע אפרויעק, אפרויעק באַץ, מיין פאַיסאַנאָ, מיין לאַנדסמאַן, שטייט! חברה, ווי קומסטו אַהער, אפרויעק, אַמיגאָ? (ער הויבט אויף פון דער ערד דעם קאַלאָניסטס הימל פראַשעט עס אַפּ, גיט אַ שטופּ דעם משרת) איינל-קאַפּ, וואָס האַסטו געטון? ס'איז דאָך מיינער אַ פאַיסאַנאָ. (צו דער חברה) גייט צו אייער אַרבעט, קינדער, ס'איז מיינער אַ יוגנט-פריינט, אוי, אוי, אוי! אזא שרעק!

ק א ל א נ י ס ט — (מאכט צורעכט די פאַמשיילע ביים האַלד, שפּייט אויס, קוקט זיך איין אינם פנים פונם דירעקטאָר) נא, דיר האָב איך דאָך געזוכט, אַט האָב איך דעם אַרעסט, ווי איך בין אַ איד, ס'איז יאַנקל! טאַקע יאַנקל, חיה אַסתרס פון אונזער מיכלפאַליע, דו ביסט עס, יאַנקל? (פּרויטלט מיט אים) איז דאָס דיין פּיאָן, דער משרת-יונג, וואָס האָט זיך מיט מיר געשטעלט באַרען? איך האָב ווילדע אַקסן בייגע-

קומען, זאל איך אזא שטאטישן געזעלפזיג ניט אָוועקלייגן? האָסטו
 געהערט אַ מעשה?

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — באַראַיט זיך, פרויקע, קום זען זיך אַנדער דער
 צייל מיר ווי קומסטו אַהער? אזא שרעק, אזא סקאַנדאַל! (ער האלט
 זיך ביים האַרץ און פירט אים צו צו דער סאַמעטענער סאַפּא) זיין, אפרוי
 קע, וויפיל יאָר זיך ניט געזען, א יאָר פופצן, הא? נעם פאררויכער
 א גוטן פאַפיראַס, (ער גלעט אים די באַרד) מיין אַמיגאַ, מיין יונגט
 פריינט, אפרויקע זאנוויל זלאטעס ע. ע. ע!

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — (זעצט זיך אַוועק, שטרעקט אים די פיס, ציט ארויף
 די כאַלעוועס פון די שטינל) איך רויכער ניט די שטאַטישע פאַפיראַ
 סינקעס, גרינג ווי שטרוי, פרעסן די לונגען, איך האָב אַ לינקע, (ער
 שלעפט ארויס אַ פעלענע בייטעלע מיט טאַבאַק, א לינקע, שטאַפט זי אַן,
 פאררויכערט און לאָזט דאָס בייטעלע אויפן טיש, רויכערט און שפּיט.
 זיין רעדן צווישן זיך שטיל, לאַכן אַלעמאַל).

מ. ח. ב. ר. — (גויט צו נעמט דעם בייטל מיטן טאַבאַק, שמעקט) אַך, אַ שטאַר
 קער טאַבאַק, ס'איז אייגענער טאַבאַק, איך ווײס, איך האָב געזען
 אין קאַלאָניע ווי ער וואקסט.

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — (קוקט אים אָן) האָב איך ניט קיין טעות, (ער פאַשט
 זיך אין שטערן) דאַכט זיך דער רבי? יא, טאַקע, כ'לעבן, דער רבי!
 דער אַמאָליקער לערער פון קאַלאָניע, רבי, רבי, רבי! וואָסזשע ביסטו
 אזוי איינגעדאַרט, איינגעשקוואַרט? קאַראַמבאַ! א קויערע, אַ פעל,
 אַ שקורע! אוי, אוי, רבי, רבי, רבי!

מ. ח. ב. ר. — נאט, איך שלום, רבי אפרויקע, אזוי שלעכט זע איך אויס,
 רבי אפרויקע? (טאַפט זיך ביי די באַקן).

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — אודאי שלעכט, פונקט ווי מיין אַלטער באַזשע פערד,
 וואָסזשע, פעכניעסט אויפן פיס, הא? וואָס ליגסטו אין שטאַט?
 קום אין דאָרה, אין קאַלאָניע ארויף! מיין מאַלצע באַקט נאָך היינט
 גוטע קנישעס (ער לעקט מיט דער צונג) איי, קנישעס!

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — וואָסזשע פריינט איז אין דאָרה בעסער ווי אין
 שטאַט? מיר דאַכט, דער קריזיס אין דער אַגריקולטור איז אזוי גרויס,
 אַ סך גרעסער ווי ביי אונז אין שטאַט, אייערע פראָדוקטן האָבן
 דאָך נאָך קיין ווערט ניט אויפן מאַרק.

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — (מיט אַ זיפן) אמת, אונזערע תבואות האָבן א
 קליינעם ווערט, אָבער ווער איז שולדיק דערין? (ווערט בייז) אייערע

שטאַטישע גנבים, די שאַנטיקעס, די שקלאַפן-טרייבער, די סוחרים,
 זיי האָבן איין האַנט געמאַכט, ראַבעוועט! ראַבעוועט! (ער נאַקוועט
 מיטן פויסט) מירן איבערטראָגן, מיר האָבן צייט, עסן האָבן מיר,
 קליידער דאַרפן מיר ניט, מיר קענען אַ פאַר יאָר אויסקומען מיט אַלטע
 קליידער, אָבער איר, גנבים, איר, וואָס האָט דעם קריזיס געשאפן,
 איר וועט צעבראַכן, צעריבן ווערן אויף אַש, איר וועט איינס ס'אַנ-
 דערע אָנזעצן, איינשלינגען, צעקליינען און אויסשפּייען אויפן מיסט.
 (ער גיט אַ שפּיט אין דער זייט, רויכערט שטאַרק, לאָזט דעם רויך און
 קוקט אראָפּ צו דער ערד).

ר. ע. ד. א. ק. ט. א. ר. — (קומט אָן אויף די רויף, זעצט זיך ביים טיש, ווישט
 דעם לבנה קאַפּ), א שטיק אמת געוואָנט, פרימיטיוו, אָבער ריכטיק,
 דער קריזיס פון דער אַגריקולטור וועט ארויסרופן די סאַציאַלע רע-
 וואָלוציע, און דערביי גייען די סוחרים די ערשטע אויפן פייער.
 מ'דאַרף עס פארנאָטירן פאַרן בלאַט, (נאָמירט).

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — (גיט אַ בייזן קוק) איר, דאָקטאָר מיינער, האָט זיך
 שוין אויך אָנגעשמעקט מיטן צפון? ווי קומט צו אייך אַ דער לעני-
 ניסטישער געדאַנק? שרייבט נאָר ניט פון דעם, דאָס פייער איז נאָך
 ווייט, דערווייל פאַרט דער סוחר אויפן פערד, און דער פויער ליגט
 אין דער ערד, נאָמיר ניט רעדן דערפון, זאָג בעסער, אפרויקע, אַמיגאַ
 מיינער, ווי קומסטו עפעס אין שטאַט, ווער איז דאָס פאַפיר, און ווי
 קומסטו אין מיין רעדאַקציע ביינאַכט?

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — ווי איך קום? איך האָב פון לאַנג געוואוסט, אז דו
 האָסט אַ פאַבריקע אין שטאַט, איך האָב אָבער ניט געוואוסט, אז
 די פאַבריקע אין דער גאָס איז דיינע, איך האָב געזוכט אַזאַ... פאַר
 שטייטו, א? א איך האָב אַ גאַסט...

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — וואָס פאַר אַ פאַבריקע, וואָס רעדסטו? האָסט נאָך
 אַלץ ליב דיינע קליין שטעטלדיקע ווערטלעך...

ק. א. ל. א. נ. י. ס. ט. — ווערטלעך זאָגסטו? איז דאָס ניט אַ פאַבריקע פון
 גאַזעטן, וואו מ'באַקט ל, ל, ל?

ד. י. ר. ע. ק. ט. א. ר. — א פאַבריקע, וואו מ'באַקט לינג? כי, כי, כי! איר
 רעדאַקטאָר, בעקערמייסטער! וואָס פאַר אַ נאָמען דער מוזשיק גיט
 הערט, אונזער רעדאַקציע? נו, יא (ער נעמט אים ביי דער באַרד, גלעט
 זי) אַ שיינע באַרד, א מחיה, איך האָב שוין אזוי לאַנג ניט געגלעט

קיין בארד, וואס האט דין אין מיין פאבריק, וואו מ'באקט לינן נע-
בראכט? וואס פאר א גאסט האסטו? רעד, דערצייל!

ק א ל א נ י ס ט — לאז נאך צורו מיין בארד, פאבריקאנט מיינער, אלעס
וויל עס וויסן, און אויף ניד... לויף ניט אזוי, כאפ ניט, א פארשאל-
טענע זאך, די שטאט, נאך ס'לויפט. דערפאר ווערט איר טאקע נע-
הרגעט פון די מאשינען, פון די אויטאס, פון די ארויפשלעפערס אויף
די עטאזשן, כא, כא, כא! נו, האט מען מיך אויף דער אכסניה נע-
שלעפט! מיט קייטן געשלעפט, אין א שטייג ווי א חזיר געשלעפט
ארויף ארויף. טפוי זאל עס ווערן! צו אלדי שווארצע יאָר.

ד י ר ע ק ט א ר — דערצייל, דערצייל, כי, כי, כי! מ'שלעפט מיט קייטן,
הא?

ק א ל א נ י ס ט — האב צייט, איכל דערציילן, נאָמיך אויסקלאפן די
ליולקע. (ער קלאפט אויס די ליולקע אויף דער דלאניע).

ד י ר ע ק ט א ר — (נעמט אים ארום) יא, פריינט, האסט דעכט, איר
אין פערל האט שטענדיק צייט, אפילו דעם קרויזס איבערצוטראָגן
האט איר אויך צייט, דיר-הגעלט קאסט אייך ניט. דערצייל פאמעלעך,
וואס? אפשר האסטו דיעות פון אונזער געבורט-שטעטלע, פון אונ-
זער מעכילפאליע?

ק א ל א נ י ס ט — בריוו פון אונזער מעכילפאלי? אוראי האב איך אויך
א גאסט פון דאָרט, אמאן מיט א ווייב האב איך, וועסט באַלד זען,
ער וועט אַנקומען, ער האט דעם אַדדעס פון דיין פאבריקע...

ד י ר ע ק ט א ר — א גאסט פון אונזער שטעטל? ווער? זאָנ!

ק א ל א נ י ס ט — נאָר ניט געכאפט, אַמינא, איכל דערציילן, דו גע-
דענקסט דעם אלטן חזן, ברוך דעם חזן מיט זיינע דריי פירטל טויז
מיידי, איינע שענער פון דער אנדערער, וואס האבן אלע געוונגען
ווי די קאנאריקעס?

ד י ר ע ק ט א ר — א שאַלע אביסל צי איך געדענק! לייזער שרדן האט
מיר גערעדט די עלטערע, מירל האט זי געהייסן, נאָר איך בין אַוועק
קיין אמעריקע.

ק א ל א נ י ס ט — נא, האב איך חתונה געהאט מיט דער צווייטער
מאליע, און בין שפעטער מיט א פאָר יאָר, אויף קאָלאָניאַציע אהער
פארפאָרן.

ד י ר ע ק ט א ר — דו האסט ברוך דעם חזן טאכטער פאר א ווייב?

נא, איז דאָך דיר גוט ווי די וועלט, צייט איז דאָך דאָ, זינגט זי
דיר, וואס?

מ ח ב ר — אוי, זינגט זי שוין, ווען איך בין דאָרט לערער געווען און
פלעג אונטער א יום טוב א קינדער-טעאטער פאָרשטעלן, פלעג זיי
ער מאליע אלע, לידלעך מיט די קינדער איינזינגען, און מיט זיי
מיטזינגען, און מיט זיי מיטשפילן, און א טעכטערל, א פערל האבן
זיי, זינגט זי נאָך שענער פון דער מאמע, האט א גוואלדאונעם חוש
צו דער בינע, וואס טוט זי פערעלע, ר' אפרויקע? דאָרף שוין זיין
א גרויסע מויד, שוין א צען יאָר זי ניט געזען, א, איך וואלט זי גע-
וויס ניט דערקענט.

ק א ל א נ י ס ט — (נעמט זיך אַן ביים האַרץ) שא, רעד ניט פון איר,
פון דער מויד, דערמאן מיר ניט דער מוידס גאָמען.

ד י ר ע ק ט א ר — וואס איז, געשטאַרבן חלילה, וואס?

ק א ל א נ י ס ט — ערגער פון געשטאַרבן! שוין אכט יאָר, אז דער
אומגליק האט אונז געטראָפן, זי איז אַוועק פון שטוב, אנטלאָפן.

ד י ר ע ק ט א ר — וואס, מיט א שייניג אוראלי! דאָ אין שטאָט אַנט-
לויפן זיי נאָר ניט...

ק א ל א נ י ס ט — וואס פאר א שייניג? צו די קאָמעדיאַנטן איז זי
אנטלאָפן, צו דער בינע, אויף די ברעטער האט זי געצויגן, זי איז
קיין אייראָפע מיט א טרופע קאָמעדיאַנטן אַוועק, מיין טייער פערעלע,
איכל זי שוין מער ניט זען. (גיס א טרויסל מיטן קאָפּ) בא, בא, בא!
פארפאלן און שוין!

א ז י פ ט ר י ט א ק י א ר

א ק ט י א ר — (דערזעט דעם קאָלאָניסט, ווערט בלייב, הויבט אַן ציטערן,
וויל צוריקגיין, בארעכנט זיך אַבער, גיס זיך באַלד א דריי און גיס זיך
א פליאָסק אין באק) זאָל מיך דער שלאַק טרעפן, ווען איך האָב א
טעות! ס'איז ר' אפרויקע פון קאָלאָניע, אַיא, ר' אפרויקע? וואָס
מאכט איר רבי אפרויקע? שלום עליכם! (ער גיס אים די האנט) איר
האט מיך דערקענט? האָ? שוין אביסל יאָרן ניט געזען.

ק א ל א נ י ס ט — (נעמט די האנט, קוועטשט אים שטארק, קוקט אויף אים
און שמויכלט) דערקענט, דערקענט... איך האָב דין דערקענט, ממזר,
דו ביסט יענקעלע בויילע, וואָס האָסטו געטון מיט דער אַרעמער האַ-
סיע די יתומה? זעסטו אז איך געדענק?

א ק ט י א ר — קוועטשט נישט אזוי שטארק! איר וועט מיר צערייבן די פינגער, לאזט מיר אפ די האנט. (ער טאנצט אונטער פאר ווייסיק). געוואלד, מיינע פינגער!

ק א ל א נ י ס ט — מיינסט איך האב פארגעסן דאָרט אין קאלאניע אין גאלפאן, וואו איר האָט געמאַכט טריאטע, וואָס האָסטו געטון מיט כאַסיען? אָרעמע כאַסיע יתומה! (ער לאָזט אים נאָך די האנט).

א ק ט י א ר — (בלאָזט זיך אין די פינגער) אן אייזערענער איר, ווי אין קלעשטשעס מיר איינגעפרעסט די פינגער. (פויזע) זאָרגט נישט, רבי אפרויקע, זי איז גאנץ כאַסיע, מירן דאָס יאָר ווידער שפילן ביי אייך טריאטער. (פויזע) וואָס־זשע מאַכט איר, רבי אפרויקע? וואָס מאַכן די קאלאניסטן? א גוטע קאָסעטשע געווען? וואָס־זשע מאַכט אייער מאַלציע, אייער טעכטערל פערעלע? נישט געוואָרן קיין אַקט־ריסע? אוי האָט זי חשק געהאַט צו דער בינע.

ק א ל א נ י ס ט — (גיס זיך א שטעל אויף, כאַפּט אים אָן זאבארקע, און הויבט אָן טרייסלען מיט אים). א רוח אין דיין טאטנס טאטן אריין, דו ממזר! דו אפנים האָסט אויף מיר דעם אומגליק געבראַכט, אָ, אָ, דו האָסט זיך אליין געמסערט! גיב מיר אָפּ מיין פערעלען, דו ווייסט וואו זי איז, דו, דו האָסט זי אָנגערערט, מיט דיר אפנים איז זי אַנטלאָפן...הא! איצט פארשטיי איך ערשט, ממזר, ממזר! (טרייסלט מיט אים שטארק).

א ק ט י א ר — לאָזט מיך אָפּ, רבי אפרויקע, איך ווייס גאָר נישט, איך קום ערשט אָן פון גאָר אַמעריקע, איז אייער פערעלע אַוועק? צו די אַקטיאָרן איז זי אַוועק? איז וואָס־זשע איז דער אומגליק? זי וועט זיין א גרויסע אַקטריסע, אירט גליקלעך זיין מיט איר, זי איז א טאַלאַנט און זינגט, און איז שיין ווי די זון.

ד י ר ע ק ט א ר — לאָז געמאָך דעם אַרטיסט, אפרויקע! ער קומט ערשט אָן פון אַמעריקע.

ק א ל א נ י ס ט — (לאָזט אים אָפּ, זעצט זיך צוריק, שאַקלט מיטן קאָפּ). פון אַמעריקע קומסטו? ניין, זי איז קיין אייראָפּע אַוועק, נישט מיט דיר אפנים איז זי אַוועק. (זיפּצט שטארק) מיר אויפגעמישט מיין צרה, אוי א צרה!

ד י ר ע ק ט א ר — נא! דאָס איז דיין צרה, אפרויקע? א טאָכטער אן אַקטריסע! ס'איז דאָך א גליק בנאמנות, א הערלעך גליק בנאמנות,

ביסט דאָך טאָקע פארמוזשיקעוועט געוואָרן! אן אַקטריסע א צרה? כה, כה, כה!

ק א ל א נ י ס ט — אַזא נאמנות, אזא ערלעכקייט אפנים ביי אייך אין שטאָט, א שיין גליק כלעבן, קומען א טרופע אין קאלאניע אריין, שלעפּן צענויף קלעצער, ברעטער אין תבואה שפייכלער אריין, ציען אויף א ליילעך, פארפירן אונטער א די אָרעמע דינסט־מיידל כאַסיע מיט דעם שאַרלאַטאַן יעקעלע בויילע, און אין דער פרי נאָכן טריאטער שפיל, האָבן זיי נישט מיט וואָס אהיימצופאָרן. א שיין גליק דאָס אַקטיאָרסטווע, אזא יאָר אויף זיי; מאַאִים זאָל זי גיכער ניין ברעכן די מויד, קי מעלען, נישט ניין אין טריאטער טאנצן אויף די ברעטער, איכל זי ביי די צעפּ אהיימשלעפּן, ווען איכל זי גאָר דערטאָפּן. דאָס טריאטער איז פאַר די שטאָט אידן, נישט פאַר אונזערע קינדער. די שטאָט, די שטאָט, א נכפה זאָל זי טרעפּן. (ער ווייזט מיט דער פויסט אין דער לופט, טופּעט מיטן פוס) א נכפה, א נכפה אויף איר!

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — קומט אָן אויף די רייז, שאַרט ארויף די פאַטלע האָר מיט ביידע הענט, פייפּט אויס אין דער הויך) א א א! א בייזער איר, ווי ער האָט עס פיינט די שטאָט! זאָגט גאָר רבי איר, וואָס פאַר א שלעכטס האָט אייך די שטאָט געטון, וואָס איר האָט זי אזוי גרוי־זאם פיינט?

ק א ל א נ י ס ט — ווער ביסטו מיט דער טשופרינע? און וואָס איז דיין עסק? און וואָס איז די שאלה דיינע, צוציק מיינער? וואָס פאַר א גוטס האָט זי מיר געטון די שטאָט? און וואָס טוט איר אינגאנצן אין שטאָט? באַ באַ באַ! לויפן אום א גאנצן טאָג ביז שפעט אין דער נאַכט, נישטערן מיט דער גאָז ווי דער וואָלף דעם פוקס אין וואָלט, זוכן חיונה, דער גרעסערער פיש שלינגט איין דאָס קלענערע פישל, קיינמאָל איז עס נישט זיכער מיטן מאָרגן, אזא יאָר אויף אייך מיט אייער שטאָט, ווען איך זאָל מאַכט האָבן, אויף שטיקלעך, אויף ברעקלעך, אויף פיצלעך וואָלט איך צעמאָלן די שטאָט, ארויסגעד טרייבן די אַלע סוחרים, קויפערס, מאַשעניקעס, גנבים אין פעלד אריין, גייט אַרבעטן, אַרבעטן! (ער גיס א וואָרף דאָס היטל, מאַכט א פויסט) בבררר...

ד י ר ע ק ט א ר — באַרואיק זיך, פרויקע (גלעט אים די באַרד) רואיק, פריינט, רואיק, ס'איז נישט אזוי געפערלעך, אפרויקע, וואָס היצסטו זיך אזוי שטארק? אמת, דער שטאָט־מענטש לויפט, זוכט, קיין פאַר

גרייטע שיינערס מיט ברויט ווי דער פויער אין פערל האט ער נישט.
דער שטאט-מענטש... ער דארף אלע טאג שטיין אויף דער וואך,
זוכן פרנסה, אבער ווען ער געפינט נישט, ווען ער האט נישט וויינס, האט
ער יענעמס... עסט ער יענעמס פארשטייטס? אנוועזן, שרפהנען אין
אויך א מסחר... אבער דער פויער ווען ער האט נישט, האט ער נישט,
פגרט ער פון הונגערה, קומט ער בעטן ווילמאזשנע אין שטאט, נאך
מיר נישט רעדן דערפון. זאג מיר בעסער וואס פאר א נאסט אין דא
פון אונזער שטעטל, איך בענק דאך אזוי נאך דעם. (ער גלעס אים
בויס בארד).

ק א ל א נ י ס ט — טשעפע נישט מיין בארד, וואס האסטו צו איר?
(גלעס אים די בארד) אפשר האסטו רעכט, פאבריקאנט מיינער, אג-
זעצן איז אויך א מסחר. די שטאט עסט פרעמדס, אוראי פרעמדס!
אז זיי ארבעטן נישט, איז דאס פרעמדס. אבער צום ענין, מיר האבן
זיך אביסל פאררעדט, נישט דאס בין איך צו דיר געקומען. ריידן פון
פאליטיק. (פויזע). טא, יא! דעם נאסט פונ'ם שטעטל ווילסטו וויסן?
אט איז א פארטרעט! (ער נעמט ארויס פונם בוזעס א בילד און ווייזט)
דערקענסט אים? ער איז דא אויף דער אכסניה, ער איז מחויב בארד
אנצוקומען אהער.

א ל ע — (שטעלן זיך ארום קוקן אין דעם בילד).

ד י ר ע ק ט א ר — איך זע א פארל א חזן אין א טילת, א יונגעטשקער,
מיט א שוין מיידל, ווער איז דאס? שא, שא (קלאפט זיך אין שטערן).
די פיזיאנאמיע איז פונ'ם חזן קינדער, יא, ס'דארף זיין מאלציעס
ברודער, ברוך דעם חזן קינדער מיט די לאנגע העלזער, און די
צווייטע א ווייב, א שוועסטער, זאג?

א ו י פ ט ר י ט ח ז

ח ז — (מיט א ריזיגע טעל אין האנט און דאס ווייבל אין דער צווייטער
האנט קומט אן). געטראפן! מאלציעס ברודער, בנימטשיק דער אלט.
איך דערקען אייך, רבי יענקל, טאקט טאטשנא, אזוי ווי איז זיינט
געווען בחורווייז, יעקל חיה אסתרס פון דער קרעטשמע! אויך פלעגט
ער ווארפן מיט די שכורים די גוים.

ד ר א מ א ט ו ר ג — ער ווארפט נאך איצט אויך מיט אנדערע שכורים...
ד י ר ע ק ט א ר — (גייט א בייזן קוק צום דראמאטורג און רעדט ווייטער).
א קליין אינגל געווען, בנימטשיקל, א יאג צען. געזונגען אלט, יא

איך דערמאן זיך דעם לבת דודי בואי כלל, בואי כלל, פלעג עס זיך
נען אזוי שוין, וואס זשע מאכסטו בנימטשיקל! (נעמט אים ארום)
ביסט א חזן, אוראי א מאדערנער חזן הא?

ח ז — דורכגעמאכט א קאנסערוואטאריע, אויסגעווען א שטיק איירא-
פע, איצט געקומען אין אמעריקע געבן א פאר קאנצערטן, אפשר
ערגעז א דאון... אפשר א טעאטער (גייט זיך א גארגל).

ד י ר ע ק ט א ר — און דאס איז דיין ווייבל? אויך אפשר פונ'ם שטעטל?
איך דערקען זי נישט. (ער גייט זי בייזע די האנט).

ח ז נ ט ע — און איך האב אייך יא דערקאנט, מיר זיינען דאך שכנים
געווען, אונזער שטוב איז פונקט אקעגן אייער קרעטשמע געווען.

ד י ר ע ק ט א ר — (גייט צו נאענט צו איר קוקט איר אין די אויגן אריין,
פארבייסט א לויפ) איך בין שוין אפנים אלט (ער דויבט זיך די אויגן).

ח ז נ ט ע — נא, אוראי אלט, איר זיינט שוין דעמאלט געווען א גרוי-
סער בחור, פון צוואנציק יאָר, און מיר איז געווען אכט יאָר.
אוי פלעג ער קנייפן! שטיקער פלייש פלעג ער אויסקנייפן, ביז דער
טאטע האט אים כּי, כּי, כּי!

ד י ר ע ק ט א ר — אוי, איך האלט עס נישט אויס, לאהלע! לאהלע! די
בלאנדע מיידעלע, היים יוסי בער לעכשציערס טעכטערל, נואלד!
נואלד! אדאס ביסטו? די בלאנדע לאהלע? אוי האב איך זי ליב
געהאט! אוי, א פוכקע מיידעלע געווען (ער וויל זי ארוםנעמען).

ח ז — (גייט זיך א דריי אריין צווישן זיי בייזע גייט זיך א גארגל) ותפתח
את ספר הזכרונות, ויד כל אדם בל אן הענט, פעטער דירעקטאָר.

ד י ר ע ק ט א ר — אוי א שוין מיידעלע געווען! איך האב זי אזוי ליב
געהאט!

ק א ל א נ י ס ט — נא, זיך דערקענט, האסטו זיך געריכט, שוואַנגער,
אויף יענקל חיה אסתרס, א פאבריקאנט פון גאזעטן געוואָרן אין
אמעריקע, ער וועט דיר שוין רעכט אַנשרייבן, אַנשמירן אין בלאט,
אויסלויבן דיין קול שענער ווי ראזומנען פון אַדעס, און זי ווי פאר
טין, געדענקסט פאמין?

ד י ר ע ק ט א ר — (ברוגלעך, לאזט אַראָפּ די נאָז) דו, מיין פריינט, ביסט
געוואָרן אן אמתער מוזשיק, וואָס הייסט איכל אים אַנשרייבן, אויס-
לויבן? ביי אונז איז אלעס קאַרעסט.

ק א ל א נ י ס ט — וואָס זשע, איך וויל עפעס אומזיסט? איך ווייס,
אז באַקן קאַסט געלט, כּי, כּי, כּי!

רעדא קאר — זייט מוחל, קאלאניסט, דאָרעט זיך ניט פון גע-
צאלטס, מ'רעדט דאָ פון טאלאנט, דאָס דארף מען פרובירן.

ח ז ו — פרובירן? אוראזי פרובירן! (צענעמט דאָס מענטש, שלעפט ארויס
דעם קאמעסטאן און קלעמט מיט די ציין, גאָרלעט זיך דורך און גיט א
פרעג) וואָס זאָל איך זינגען? א נעריצכל, א תקנת שבתל, אפשר א
יעלה, אן אתה זוכרל, צי גאָר א לירל „רובינושקיי“, אָדער פשוט
א אידיש פאלקס-לידל?

א אידיש פאלקס-לידל? לאהלע, דו וועסט מיר העלפן? א דעט וועלן
מיר זיי אויפשפילן, איין דעט וועלן מיר זינגען...

מ ח ב ר — א אידישע ליד! זינגט א אידיש!

ח ז ו — צולים אונזער בן עיר, דעם דירעקטאָר, וועל איך זינגען אן אל-
טע אידישע ליר, וואָס אלע ביי אונז אין שטעטל האָבן געקענט.
(זינגט אין דעם דער חונטע, אלע אפלאדירן מיט די הענט).

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — א טאלאנט, אירט קענען געבן קאנצערט? ער וועט
אָבער שטערן אביסל דעם טעאטער, הער דירעקטאָר, ס'וועט באלד
זיין דאָ דער עמפרעסאָר מיט דער נייער פרימאדאָנא, מ'דארף זיי
עפעס באַקלערן...

ד י ר ע ק ט אָ ר — דאָס איז שוין מיין עסק, איכל מושווה ווערן מיטן
עמפרעסאָר פון טעאטער, איר רעדט נאָר ניט מיט קיינעם. לאָז דער
עמפרעסאָר דערווייל פון אייך זיך ניט דערווייטן, אז ס'איז געקור-
מען א קאנצערטיסט, און נאָך מיינער א פאסיאן.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — אָבער ער קומט באלד אהער, ער דארף דעם חזן
ניט זען...

מ ש ר ת — דער עמפרעסאָר פון טעאטער מיט דער נייער אַקטריסע זיי-
נען צונעפאָרן מיטן אויטאָ, שטייען אונטן, פרעגן אויף אייך, הער
דירעקטאָר.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — נא, וואָס האָב איך געזאָגט? צוויי קעץ אין איין
זאָק...

ח ז ו — איז טאָקע נלייכער דער עמפרעסאָר זאָל אונז ניט טרעפן?
ר ע צ ע נ ז ע נ ט — אוראזי אזוי, די עמפרעסאָרן לוינט ניט קיין קאנ-
צערטן.

ד י ר ע ק ט אָ ר — איכל שוין זען, איר זאָלט פראַווען קאנצערט, פאר-
לאָזט זיך אויף מיר, די גאנצע קולטור, די דראַמאטורגעס, די שריי-
בער מיט די טעאטערס זיינען ביי מיר אין האַנט, לאהלע וועט נאָך

טעאטער דאָ שפילן, זי איז מיין יוגנט-פריינט... (טוליעט זיך נעבן
איר).

ק אָ ל אָ נ י ס ט — טאָ קומט זשע אויף דער אכסניה, מירן שוין
מאָרגן אריין גיין אהער, (געזעגענען זיך גייען אָפ).

ד י ר ע ק ט אָ ר — הערט, חברת, די נייע פרימאדאָנא איז א ספרדישע
מיידל, גאָר פון די גדולים, מ'דארף זי פיין אויפנעמען. איכל זי
גיין ארויפפירן (לויפט ארויס).

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — זי איז פון ספרד ווי איך בין פון אויסטראליע,
זי פארמאָגט א פויעריש פנים, דארף זיין עפעס א דאָרפס-מויד.

מ ח ב ר — איר הויבט שוין אָן מיט אייערע שטיק, אומעטום מוז ער
אריינשטופן די פוילע ציין.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — אין אייער שמאטע וועלן מיינע ציין ניט קריכן.
מ ח ב ר — (גיט אַ שפיי אין דער זייט) קאנאליא! (לויפט ארויס, קלאפט
צו די טיר).

א ר ט י ס ט — דו הערסט, דו, קריטיקער, צו מיר קוק! פאר דעם
מיידל וועל איך דיר אלע ציין אויסשלאָגן, זי איז מיינע, (נאָקיוועט
אום מיטן פינגער, כאַפט ארויס א שפיגעלע פון קעשענע, שפיגלט זיך,
פארגלעט די האָר).

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — איך ווייס ניט, צי זי איז דיינע, דאָרפסט ניט
קלאָפן קיין ציין, מירן נאָך זען, וועמעס זי איז...

א ו י פ ט ר י ט ע מ פ ה ע ס אָר און א ק'ט ר י ס ע
ע מ פ ר ע ס אָ ר — גוטן אָוונט, מיינע הערן, אדאָ וויל איך אייך
פאַרשטעלן אונזער פרימאדאָנא, פרייליך לאָלא (שמעלט זי פאַר יעדן
מיטן נאָמען) דאָס איז דער דירעקטאָר פון דער צייטונג, דאָס איז
דער רעדאקטאָר, דאָס איז אונזער ערלעכער קריטיקער... און דעם
(ווייזט אויפן ארטיסט).

ל אָ א — (גיט אימלעכן די האַנט מיט אַ שמויכל צום אַקטיאָר) מיט דעם
סעניאָר בין איך באַקאנט, אַ יאָ, וואָלאָדיא?

ד י ר ע ק ט אָ ר — זייט מיר ווילקאָמען האַרציק, סעניאָריטאָ לאָלא.
העלפט איר אויסטאָן דעם מאַנטל, דאָס הימלעך, ווייזט איר אָן אויפן
סאַפּאַ).

א ל ע — (אלע זעצן זיך ארום איר, רויכערן ציגאַרעטלעך, לאָלא רויכערט
אויך, קוקט זיך ארום).

ל א ל א — א שיינע רעדאקציע ביי אייך, שיינע בילדער. (גויס צו צו
הירשבוים בילד) זעט נאך, הירשבוים, זיין קוק, אזוי מילד, אזוי ווייך
ווי סאמעט, און אזוי שרייבט ער, זיינע א פיעסע איז אויך ווייך,
אנגענעם צו שפילן.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — און דעם (ווייזט אן אויף פרען) שפילט איר אמאל?
ל א ל א — פרען? מען שפילט אים זעלטן אין אייראפע, ער איז א ביסל
הארט און אויך פיל סודותדיק. היינטיקע דראמאטורגן שרייבן אפן.
ר ע ר א ק ט א ר — ריכטיק געזאגט. אט איז שלום אש. ביי אים,
מיט דער גאנצער מיאוסקייט אויף דער בינע, אין בית הזונות, זעט
מען עס מיט אלע מיידלעך, מיט דער מומען און מיטן פעטער.

ל א ל א — און אויך א ספר תורה מיטן רב אליהו מיט דער מויד
צוזאמען, איך שפיל קיינמאל נישט אין דער פיעסע.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — די בעסטע זאך, וואס אש האט געשאפן פאר דער
בינע, מען האט זי אין עטלעכע אייראפעאישע שפראכן איבערגעזעצט.
ע מ פ ר ע ס א ר — דאָרט וואו ס'האנדלט זיך אין בית הזונות מיט
מיידלעך, זיינען גוים די ערשטע בעלנים, און אירן האבן עס אויך
נישט פיינט.

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — די עמפרעסארן פון טעאטער, זיי לייגן דעם חותם
אויף דער פיעסע, וועלכע זיי געפעלט, מוז מען זאגן, אז עס איז גוט...
ד י ר ע ק ט א ר — לאז צורו מיט דער ליטעראטור, די ביידע קענען
זיך נאך באלד צעווערטלען. נאָמיר בעסער בעטן די סעניאריטא, זי
זאל אונז בעסער מכבד זיין מיט איר שיינער שטימע, אזוי שטי-
לינקערהייט, אביסעלע.

ל א ל א — וואס זאל איך אייך זינגען? ערשט פרויער, ווען מיר זיינען
געשטאנען נעבן אייער דירעקציע, האב איך געהערט עמעצן זינגען,
אן אלטע ליד, וואס מיין מאמע פלעגט מיט אונז קליינערהייט זינג-
גען. ווען מיין מאמע איז נישט אזוי ווייט, וואלט איך געשוואוירן, אז
מיין מאמע האט דאס ביי אייך געזונגען, עפעס אזוי, ווי איר קול
האב איך געהערט.

ד נ ר ע ק ט א ר — אייער מאמע? אייער מאמע זינגט אויך?
ל א ל א — זי זינגט זייער שיין, מיר קומען ארויס פון מוזיקער, חזנים.
ווער האט דאס ביי אייך אזוי שיין געזונגען?
ע מ פ ר ע ס א ר — איך האב גאר נישט געהערט, די מוזע זינגט ביי
אייך, סעניאריטא, אומעטום הערט איר מוזיק, טייערע לאלא...

ל א ל א — מעגלעך ס'האט זיך מיר געדאכט, איך האב דאכט זיך גע-
הערט אט דאס לידל (זי נעמט זינגען א פאר סטראפן פון דעם לידל,
וואס דער חזן האט געזונגען).

ל א ל ע — (קוקן זיך איבער, אפלאדירן).

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — (גויס א דרוי דעם ארטיסט צו זיך) הערסט, קאך
מעדיאנט! מיין השערה שווימט ארויף! איך וועל דערגיין.

א ק ט י א ר — וואס שווימט ארויף! לומפ וואס דו ביסט! נעם דערגיין!
דערלאנגט אים א פאמיש).

ל א ל ע — (צום אקטיאָר, שרייען) סקאנדאל, סקאנדאל!

ד י ר ע ק ט א ר — (קלינגט מיטן גלעקל).

פ א ר ה א נ ג

צווייטער אקט
סצענע: אין קאפעהאטעל ביים סיביראק

(א לאנגער צימער, די ווענט פון שפיגל, ארום מישלעך, בענקלעך, רעכטס דער בופעט, דער טעלעפאן, לינקס — טירן אין נאך צימערן אריין, איין טיר א ברויטע גייט אין גאס אריין, אין הינטערגרונט א סאלאן מיט געבעט מעבל, אין א זויט טרעפלעך, וואס פירן אין אויבערשטן עטאזש, אוןאז עס קווארל טירן די אקטיארן).

דער סיביראק. — (ווען עס עפנט זיך די סצענע, שטייט ער אונטער דער סטויקע, אנגעטון אין ווייסן, מיט א גראבן ציגאר אין מויל, לאזט רויד און רעדט אריבער צו איינעם, וואס זיצט ביי א טישל און טרינקט קאפען, צוויי קעלנער גייען אום מיט די האנטוכעך אויפן אקסל, באדינען א פאר אנדערע מענטשן, ביי די מישלעך הערט זיך אלע מאל אויסרופן: מאסא! ס'לויפט אריין א שיקדינגל פון טעאטער מיט א פאק בלויז פאפירן אונטערן ארעם און שטופט זיי יעדן אין האנט אריין, לויגט אויף די מישלעך און זינגט אויס:)
ש י ק - א י נ ג ל — א פרעמיערע פון א היגן שרייבער אין טעאטער „פארזי“!

פ ר ע מ ד ע ר — (ער רעדט שטיל מיטן סיביראק, גיט פלוצים א געשרוי:)
מאסא! א סאדא בעלגראנא! (צום סיביראק) הייסט עס וועט היינט ביינאכט גאנץ פריילעך זיין אין קאפע?

ק ע ל נ ע ר — (דערלאנגט דאס פלעשל) אוראי פריילעך! די חברה קינסטל לער, אז זיי מאכן אן אונט!

פ ר ע מ ד ע ר — אבער די חברה זיינען דאך קבצנים, וואו נעמען זיי דאס די ממתקים צו פראווען א ליטערארישע הוליאנקע?

ס י ב י ר א ק — דעם יום טוב מאכט פאר זיי דער דירעקטאר פון דער „פאלקס-צייטונג“, ער צאלט דעם לונטש, א ליטערארישן לונטש הייסט עס, ס'איז אזא מין מאסקאראדן פארוויילונג, פראפאגאנדע פאר דער צייטונג, געשעפט, איר פארשטייט?

פ ר ע מ ד ע ר — הומם! אזוי? אינטערעסאנט, ווען הויבט זיך עס אן? ארום עלף? מ'דארף זיך אריינכאפן...

ק ע ל נ ע ר — ס'וועט היבשלעך פריילעך זיין, דער גאנצער פערסאנאל פון דער צייטונג, אלע שרייבער, אקטיארן, אקטריסעס, היינט די טע-

אטער-מייז... די חברה אויף יענעם קעשענע קענען שוין איינמאל נעבן א לעב! ס'וועט זיין וואס צו הערן און זען, איר מענט אריינקר מען, סעניאר!

פ ר ע מ ד ע ר — (באצאלט, גיט טרינקעלע, גיט א שאקל מיטן קאפ צום סיביראק, אפ).

אויפטריט דירעקטאר, חונטע, פרעזידענט פון קולטור-פאריין
ס י ב י ר א ק — פידעל! פיר אריין די הערן אין סאלאן אריין.

ח ז נ ט ע — ניין, ניין, מ'דארף ניט, אדא וועלן מיר אויף א רנע זיצן, כאפן עפעס אין מויל אריין, און ארויף ניין אויבן, איך בין שרעקלעך מיר... (זעצן זיך ביי א טישל, דער דירעקטאר נעבן דער חונטע, דער צווייטער אקעגן).

ס י ב י ר א ק — מישא! לויף ארויף, רויס צו דער חונטעס צימער (דער משרת לויפט אויף די טרעפ).

ד י ר ע ק ט א ר — מיר, לאהלע, זיך אנגעהאָרעוועט, אָבער כדאי טייערע, כ'לעבן כדאי, אדאס הייסט קאנצערט, מירן דיך קרוינען אלס שטערן, אלס ליכטיקער שטערן פאר דער בינע, מענסט זיך אויף מיר פאר לאָזן, טייערע (נעמט דעם פאכער פון איר האַנט, פאכט איבער איר פנים).
פ ר ע ז י ד ע נט — איר זיינט אויף די מיט דער קינסטלערין? וואס פאר א נליק!

ד י ר ע ק ט א ר — איך קען זי נאָך פאר א קליין מיידעלע, מיר זיינען פון איין שטאָט, איכל אלעס טון פאר אירט וועגן, ע, מאסא! א וויר נער שניצל מיט, מיט, מיט... (דער מאסא קומט צו, דרייט דעם האנטוך, ווארט).

פ ר ע ז י ד ע נט — לאָזט צורו, פאניע דירעקטאר, לאָזט מיר דעם כבוד צו טראקטירן די שיינע חונטע, די נאכט איז גרויס, אירט נאך מיר ווערן, כי, כי, כי! וואס טרינקט איר עפעס, אונזער ליכטיקער שטערן? אפשר הייסן נעבן א פלאש שאמפאן, זאָנט, שיינע חונטע.
ח ז נ ט ע — זאל זיין זיסן ליקאר און קאפע, איכל נאך ניט עסן, איך בין מיר, אָבער הערט אויף מיט אייערע אַמעריקאנער קאמפלימענטן, ביי אונז רופט מען זיי בלאָת, בלאָת כא, כא, כא!

ק ע ל נ ע ר — (טראָגט צו דעם ליקאר).

ד י ר ע ק ט א ר — ס'איז ניט קיין בלאָת, ניט קיין פאלשע קאמפלי- מענטן, שיינע לאהלע, ס'איז דער ריכטיקער אַמת, דיין קאנצערט איז א סורפריז פאר דער שטאָט, מיר האָבן נאָך אזוינס ניט געהערט.

מיין בלאט. די פאלקס-ציטונג, וואס דעם שפעטער מיט א שעה ארויס אין גאס, וועט, די ריכטיקע אפשצונג נעבן אויף דעם, מענטש זיך אויף מיר פארלאזן, לאהלע!

ח ז נ ט ע — סורפריז פאר דער שטאט? וואס פאך א שיינע רייכע קאמפלימענטן איר קענט עס דערלאנגען, וואס ווייסט די שטאט? אזא גרויסע שטאט, וואס ווייסט זי פון מיר מיט מיין קאנצערט?...

פ ר ע ז י ד ע נ ט — זאגט עס ניט, חזנטע, אונזערע מיטגלידער פון פאריין, וואס ציילן אין די סוויזנטער, זיינען כמעט אלע געווען ביים קאנצערט, איינער דעם אנדערן ניט איבער, אייער נאמען קלינגט איצטער אין אלע טעלעפאנען פון שטאט, די עמפרעסארן פון די טעאטערן וועלן זיך איבעה אייך רייסן. נעמט טרינקט, שיינע חזנטע. (ער דערלאנגט איר דאס גלעזל, זיי טרינקען אלע דריי אויפן געזונט פון דער שיינער קאנצערטיסטן).

ח ז נ ט ע — די עמפרעסארן פון טעאטער זאגט איר? איינער, דער דארער, דער לאנגער איז געווען ביי מיר, גערעדט אזוי שמוציק, זיך בארימט וועגן דער שפאנישער מיידל, די פרימאדאנא, איך בין דער שטוינט געווארן, מ'זאגט, אז זי איז טאקע...

ד י ר ע ק ט א ר — וואס איז זי וואס? ווייל דער עמפרעסאר? ... עט (גיס א קרום מיטן מויל) איך זאג דיר, לאהלע, אז דיין שטערן האט אויפגעשוינט, און האט שוין פארטונקלט די שפאניערקע, זי וועט עס דערפילן נאך היינט ביינאכט, ווען זי וועט ליינענען די שיינע רעד-צענויע פון דיין קאנצערט, זי וועט גענוג ליידן...

ח ז נ ט ע — (צום צונויף דאס פיסקעלע) ליידן? און אז איך האב ביז אהער געליטן? און וויפיל לייד איך דורך איר, וואס איך אליין ווייסט? (ביידע מענער ווינקען זיך איבער מיט די אויגן).

פ ר ע ז י ד ע נ ט — איצט מענט איר פריילעך זיין, חזנטע, איר האט באזינט א קאנקורענטקע, און מיר טוט באמת הנאה, וואס איך האב אויך א חלק דערין.

ח ז נ ט ע — (שמרעקט אויס איבערן טישל די האנט) א דאנק! א דאנק! פ ר ע ז י ד ע נ ט — (נעמט איר גלעסן דאס הענטל, שטייכלט און רעדט זויסטער) ווען איך זאל זיך אליין קענען קושן וואלט איך זיך געקושט פאר דעם אויפטו, וואס איך האב איינגעלארן די שיינע חזנטע מיט א קאנצערט פארן בענעפיט פונ'ם קולטוראנשטאלט.

ד י ר ע ק ט א ר — הער א חכמה, ער וואלט זיך אליין געקושט, איך וואלט בעסער געקושט (ער בויגט צו דעם פוסק און וויל א קוש טון דער חזנטע).

פ ר ע ז י ד ע נ ט — (שטופט אים אונטער דאס גלעזל) נעמט טרינקט, טרינקט, פאניע דירעקטאָר, נאָמיר טרינקען אויפן טריאומף פון דער שיינער חזנטע.

ד י ר ע ק ט א ר — (קוקט אים אן ביז), הומס! הומס! ח ז נ ט ע — כו, כו, כו! וואס הומקעט איר, פאניע דירעקטאָר? איר ווילט קושן אן אשת איש? און נאך אין א קאפע, א רשות הרבים? פ ר ע ז י ד ע נ ט — וואס האט איר געזאגט, שיינע חזנטע? אן אשת איש? אוי, אוי, איך האלט עס ניט אויס (ער כאפט זיך ביים בויך). איז נאך ביי אייך אין שטעטל פאראן דאס מין אשת איש? א, א, א! ח ז נ ט ע — וואס האקעט איר? און וואס האט איר זיך ביים בויך געכאפט? און וואס האט איר געמיינט, אז מ'האט שוין ניט חתונה אין שטעט? אמעריקע? אט האב איך דאך חתונה געהאט מיט מיין חזן, מיט מיין מאן! בין איך זיינע! אן אשת איש...

פ ר ע ז י ד ע נ ט — אן אלטער פארשימלטער באגריף, זיינע, זיינע! (גיס זיך א שטעל אויף און צעלאזט ביידע הענט, גייט זיך דורך אויף דער בינע און רעדט): א מענטש, פון וואס פאר א געשלעכט ס'איז ניט איז, א מענטש, וואס טראגט דעם נאמען מענטש, געהער צו זיך אליין... א מענטש איז קיינמאל ניט יענעמס... א בהמה קויפט מען, איז זי יענעמס בהמה, אבער א מענטש? א מענטש? (רוקט דעם באנד אויף זיך הין און צוריק, זעצט זיך צוריק אויפן בענקל).

ד י ר ע ק ט א ר — דו הערסט, לאהלע, מיין קליין שוין מיידעלע! איך געדענק זי דאך פאר א קינד — גערעכט, דער פרעזידענט, פאר לאברא גערעכט! אט דאס זיינען דיבורים, קולטור, שכל, טוגנט, מאך דערן, און טאקע פארנונפט, ווייל וואס הייסט עפעס יענעמס ווייב? אוועק מיט שקלאפעריי! אזיאטסקע שימל, יעדער מענטש איז פריי, נישטא אין אמעריקע יענעמס מענטש, אשת איש!

פ ר ע ז י ד ע נ ט — א, ס'געפעלט אייך, פאניע דירעקטאָר, אונזער מאך-דערנע קולטורעלע טוגנט? אונזערע הויכע אידעען? איר מענט עס פארצייכענען פארן בלאט, מיר שטרעבן צו באפרייען, מאדערניזירן די היינטיקע פרוי, אראפנעמען פון איר די אלטע פארהאסטע קייטן.

וואס פיר דרענגלעך מיט א שמאטע און א גלעזל קידוש ביים רב
אין האנט, צי א חתונה, פארשריבן אין א גראַבן בוך ביים רעגיסטער
אויפן טיש, לייגן אויף דער אַרעמער ארויף.

ח ז נ ט ע — (איראניש) טאקע הויכע אידעען, דורכגעזאפט מיט דער
קולטורעלער פרייער אמעריקע. זיינען אייערע ווייבלעך אין דער
היים צופרידן פון אייערע נאָבלע אידעען?

ד ר א מ א ט ו ר ג — (וואקסט אויס אונטער זייערע פלייצעס), א ריכטיקע
שאלה געפרעגט, שיינע חזנטע. די ווייבלעך זייערע וואָלטן אפשר
צופרידן געווען מיט דער פרייהייט, אָבער ניט זיי, די איידעלע קאָ-
וואלירן. קוקט זיי נאָר אָן! א'נו, וואָלט איך זיך א נעם געטון צו
זייערע ווייבלעך? אוי וואָלטן זיי, אָט די הערן, געקוויטשעט... איי,
וואָלטן זיי געקוויטשעט!

ד ר א מ א ט ו ר ג — (גיט זיך א כאַפּ פונ'ם זיץ און נאָך אים דער פרע-
זידענט) אָ, דער דראַמאטורג! אומעטום וואקסט ער אויס, דער דרא-
מאטורג, און אומעטום זעט ער דראַמע... פיש, פיש, פיש, מיר
וואָלטן געקוויטשעט!

ח ז נ ט ע — (שטרעקט אויס די האנט צום דראַמאטורג) גוט געזאָגט, מיין
ליבער דראַמאטורג! די פרייהייט ווילן זיי אויסנוצן אויף יענעם
ווייב, אָבער ווען עס קומט ביי דער אייגענער, כי, כי, כי! זיצט,
הער דראַמאטורג, מאַסאָ!

ק ע ל נ ע ר — (בויגט זיך צום דראַמאטורג) ען סעגירא! באַלד, די
מינוט (גייט ברענגען).

פ ר ע ז י ד ע נ ט — איר באַליידיקט אונז, שיינע חזנטע, פאלאברא
דע האַנאָר! איך בין ערנסט מיט דער אידעע, קוקט אויף מיין באַנד:
„פרעזידענט פון קולטור און טונגט-פאריין“ (ער ווייזט איר דעם
גאלדענעם באַנד). מיר, דער טונגט-פאריין, ווילן די אַבסאָלוטע פריי-
הייט פון דער פרוי (פויזע). איר, הער דראַמאטורג, מענט פרוכירן
דאָס וואָס איר זאָגט, גייט, גייט, פראַבירט, וועלן מיר זען ווער
עס וועט קוויטשען, איך צי איר...

ד ר א מ א ט ו ר ג — (זיפצט פון דער קאפּע, שמויכלט) א חכם א איר!
אז ער האָט א ווייב אן ארורה, שיקט ער מיך צו איר, לאָקש וואָס
איר זיינט! האַלט איך מיט איר, לאָז זי איך אויסוואלנערן א
לאָקשן-קיגל...

ח ז נ ט ע — (פליעסקעט אויס מיט די הענט) כי, כי, כי! א לאָקשן-קונגל!
א לאָקשן-קונגל!

ד ר א מ א ט ו ר ג — (כאַפּט א בלייפער פון קעשענע, שרייבט אויף א
פאַר סטראָפּן און דעקלאַמירט): קאוואַליערן, קוקט איך נאָר אָן אין
שפיגל, אלטער באַרשט אין א גרויען קריגל (ווייזט צום שפיגל).

ח ז נ ט ע — אוי, א שיינע ליד אין דער מינוט פארפאַסט. (זינגט):
אוי, א לאָקשן-קונגל, אלטער באַרשט אין א גרויען קריגל...

ד ר א מ א ט ו ר ג — (לאָזט אַראָפּ דעם נאָז, קוקט בגנבה אינס שפיגל) הער
שוין אויף, לאהלע, דו זאָגסט אים נאָך. (טאַפּט זיך ביים פנים, מאכט
א זשעסט פון א יונג בחורל). עס איז דאָ ניטאָ קיין אלטער באַרשט
און ניט קיין גרויער קריגל, וואָס ער, ער, דער, דער...

ק ע ל נ ע ר — פאַניע דירעקטאָר, מען רופט איך צום טעלעפאָן.
ד ר א מ א ט ו ר ג — מיט אייער פערמיסאָ, סעניאָרעס. (גיט א קוק אין
שפיגל און גייט צו צום טעלעפאָן).

ד ר א מ א ט ו ר ג — (זעצט זיך נעבן דער חזנטע, זי שפאַרט אָן דעם
קאַפּ אויף אים). אומזיסט זיין טאַפּן דעם שפיגל, מער ווי גרויע האָר
וועט ער ניט זען, זיין אמתן פרצוה וועט ער זען אין מיין פיעסע
אין טעאַטער...

פ ר ע ז י ד ע נ ט — איין עס אייער פיעסע, וואָס ווערט געשפילט מאַרגן
אין טעאַטער „פאריין“? עפס רעשן דאָך די בלעטער מיט איר, זיי
זאָגן א סך צו, די בלעטער. (פויזע) וואָס האָט איר צום דירעקטאָר?
גרויע האָר האָבן היינט יונגע מענטשן.

ד ר א מ א ט ו ר ג — (זופט די קאווע) איך האָב מיט אים אלטע חשבונות.
ח ז נ ט ע — ווי הייסט די פיעסע? א שאַד, וואָס איך נעם ניט קיין
אַנטייל אין איר.

ד ר א מ א ט ו ר ג — פאר איך, שיינע חזנטע, האַלט איך אין שרייבן
א נייע פיעסע. איר וועט זיך נאָך זען ביי מיר אין טעאַטער, טיי-
ערע. די פיעסע, וואָס מען שפילט מאַרגן, איז געווינדעט די אַרענ-
דאטאָרס פון דער קולטור.

פ ר ע ז י ד ע נ ט — א טשורנער נאָמען דאָס איז „די ארענראַטאָרס
פון דער ליטעראטור“. ווער זיינען זיי, די געלערנטע, וואָס האַלטן
די ליטעראטור אין ארענדע?

ד ר א מ א ט ו ר ג — איך זאָג פון דער קולטור. די ארענראַטאָרס פון
דער קולטור. און וועגן געלערנטע, וואָס איר זאָגט, אפילו קיין סימן

נישט פון דעם! דער ארענדאר פון קרעטשמע איז שטענדיק אליין נישט
 קיין שיכור, ער קען אפטמאל נאך נישט טרינקען, אבער עקספלאטירן
 די שיכורים — דאס קען ער גוט (ער ווייזט מיט דער האנט אהין
 צום טעלעפאן, אוואו דער דירעקטאר שטייט).
 פ ר ע ז י ד ע נ ט — אזוי, זיי מיינט איר? בי, בי, בי! מיינט איר
 אפשר מיך אויך? א, שיינער נאָמען, א שטיק אמת; נו, און די עמפרע-
 סאריעס אויך ארענדאטאָרס?
 ד ר א מ א ט ו ר ג — די נפשות זיינען נאך מער עקלהאפט, זיי
 זיינען כבוד און געלטגייציק...
 ח ז נ ט ע — און עפעס נאך...
 פ ר ע ז י ד ע נ ט — האָט איר נישט מורא פאר די ארענדאטאָרס פאר
 זייער קריטיק? באשמירט? הומס? זיי וועלן אויך נישט באשמירן?
 ד ר א מ א ט ו ר ג — (מיט א שמויכל) שמירן? וואָס הייסט דאָס?
 א בעל עגלה בין איך? שמירן דעם וואָגן?
 פ ר ע ז י ד ע נ ט — (פאררויכערט א פאפראם, גיט זיי אויך צו פאר-
 רויכערן, גלויבט אויס דעם באַנד) און אז נישט קיין וואָגן איז אן אויטאָ,
 אן עראָפּלאַן, א שיה, א סובמאריין, אויף וועלכן וועג איר ווילט גיין,
 אין בויד פון ים, אין די וואַלקנס פון הימל, שמירן דאָרף מען...
 מיר שמירן אויך, יעדער קהלמאן, פאבריקאנט, געשעפטסמאן, אָן
 דעם שמירעכץ גייט עס נישט... ווילסט פאָרן? נעם, ברודער, שמיר...
 ד ר א מ א ט ו ר ג — די ליטעראטור, ביי איר געבוירן, פארצערט דאָס
 גאנצע פעטס פון איר שאפער, נישטאָ מיט וואָס צו שמירן, פריינט,
 מיר מוזן פאָרן אויף כוח פון טאלאנט.
 ח ז נ ט ע — (נעמט אים ארום ביים האלז) אן אמת געזאָגט, מיין ליבער
 דראַמאַטורג, דער טאַלאַנט מאכט זיך מיט אייגענעם כוח א וועג
 צום טריאומף...
 ד ר א מ א ט ו ר — (קומט אָן) גערעכט, די טאַלאַנטירטע חונטע! זי
 טריאומפירט מיט אייגענעם כוח! זאָלן מיר טרינקען אויפן טריאומף
 פון דער שיינער חונטע, ע, מאָסאָ! שאַמפּאַן!
 א ל ע — (טרינקען לחיים).
 א ו י פ ט ר י ט מ ש ר ת
 מ ש ר ת — (דאָס הימל מיט דער קאלישקע פון דער צייטונג אין דער
 האנט, אָנגעטון א בלויע בלוזע מיט א קאלירטן רימענדל ביי די לענדן.
 קומט צו צום טיש מיט א פארצרהט פנים).

ד ר א מ א ט ו ר — וואָס ווילסטו זאָגן, צאליק?
 מ ש ר ת — אז זיי קריגן זיך איבער א טופליע פונ'ם שפאניער מיידל.
 לאָזט מען אויס צו צאליקס קאַפּ. ביי וועמען דין איך עס, ביי אייך.
 באַלעבאָס, צי ביי זיי? ווער איז די פירמע אויפן הימל? (ווייזט דאָס
 הימל).
 ד ר א מ א ט ו ר — (שוין האלט שיכורלעך) מיין טייערער צאליק, מיין
 געטרייער צאליק.
 מ ש ר ת — אווראי בין איך געטריי, ווער היט די רעדאקציע פון די
 שלעפערס, די ליטעראטלעך? ווער גייט נאך דעם באַלעבאָס אין, אין,
 אין?
 ד ר א מ א ט ו ר — (שעמט די אויגן) גענוג געפליידערט, צאליק! זאָג
 וואָס איז געווען, ווער האָט דיר געטון, וואָס ווילסטו?
 מ ש ר ת — ס'איז געווען, זיי האָבן זיך צעשלאָגן, און איך האָב אַפּ-
 געלייזט. פאר וואָס, פאר וואָס קומט עס מיר?
 ד ר א מ א ט ו ר ג — ווער האָט דיר געטון? פון וואנען קומסטו עס?
 מ ש ר ת — פון טעאטער „פאריז“ קום איך, דער רעדאקטאר האָט מיך
 געשיקט רופן יואליקין דעם רעצענזענט, מ'דאַרף אריינגעבן די קרי-
 טיקע פון דער חונטעס קאָנצערט אין בלאט, וואָס ווערט איצט גע-
 שלאָסן.
 ד ר א מ א ט ו ר — דו הערסט, שיינע לאהלע, ס'וועט שוין זיין איינמאָל
 א קריטיקע, איך האָב אים שוין דורכן טעלעפאן פאַרדראַנט... נעם,
 צאליק, מיין געטרייער מענטש, טרינק א גלעזל. (דערלאנגט אים א
 גלעזל).
 מ ש ר ת — לחיים, צום געזונט פונ'ם באַלעבאָס מיטן גאנצן ליטערא-
 רישן אַוונט, און א באַליערע אויפן חזן, זאָל ער די כפרה ווערן, ווי
 ער גיט עס קלעפּ.
 פ ר ע ז י ד ע נ ט — וואָס פלאַפלט ער? ווי קומט ער מיט קלעפּ מיטן
 חזן אין דערמיט?
 מ ש ר ת — נישט אין דער מיט, הינטער דער טיר פון דער גארדעראַבע
 פונ'ם שפאנישן מיידל, האָבן זיי זיך ביידע, דער חזן מיט אונזער
 יואליקין, דער רעצענזענט, ביי די גאַרנלען געהאַלטן. די סעניאָריטאַ האָט
 געמאַכט א גוואַלט, דער אַקטיאָר האָט געשאַטן מיט קלעפּ, האָב איך
 געוואַלט יואליקען העלפן.
 א ל ע — (שוין אויס אין א געלעכער) בי, בי, בי!

ח ז נ ט ע — (פארשטעלע דאס פנים מיט ביידע הענט) מיין מאנדל, מיין מאנדאקל מיט זיינע ליובקעס. איך ווייס, ער לויפט נאך דער פרי מאנדאנא. (פרעגט צו דאס טיכל צו די אויגן).

ד י ר ע ק ט א ר — ווער פארשטומט, צאליק, גענוג געפלאפלט, מארש אין רעדאקציע אריין.

ט ש ר ת — וואס הייסט איך זאל ניין, ס'איז דאך עפעס יום טוב היינט ביי נאכט? אונזער יום טוב, דער ליטערארישער קולטור-אונט... (מאכט א גרימאסע צו וויינען).

ד י ר ע ק ט א ר — דער יום טוב הויבט זיך ערשט אן שפעטער, נאך האלבע נאכט, ווען מ'וועט קומען פון טעאטער, ווען מ'וועט ארויס-ענדיקן דאס בלאט. נא, נעם, טרינק אים און גיי, באלעמוטשע נישט. ח ז נ ט ע — ווער פון איך וויל מיך באגלייטן אהין, איכל אים אפ-שפילן א חזנישן "היום הרת עולם", אז דער גאנצער טעאטער וועט אפצייטערן.

פ ר ע ז י ד ע נ ט — בארואיקט אייך, שיינע חזנטע, ווי קומט דאס צו אייך? אייפער, אייפער, אייפער, ס'איז נישט מאדערן, ס'איז נישט קיין טונגט. (טאפט זיך ביים באנד). מיר לעבן אין א פרייער צייט און אין א פרייער מדינה...

ח ז נ ט ע — אויף כפרות האב איך באדארפט די פרייע מדינה, דער מוזשיק, זיין שוואגער פון קאלאניע, ער האט אונז געבראכט אהער, איך האב אים שוין געשריבן, דעם ערלעכן מוזשיק, ער זאל אריינקוק מען מאכן אן ענדע צווישן אונז, איך וויל נישט געטראטן ווערן מיט די פיס. (טופט מיט די פיס) אויסבייטן מיך פאר א ספרדישער שלעפל? (ברעכט אים אבי א געוויין, נעמט דעם דראמאטורג אונטערן ארעם און לויפט ארויף אויף די טרעפ).

ד י ר ע ק ט א ר — נא, אט האסטו דיר! (דערלאנגט צאליקן א פאטש) זע, באלדוואן, וואס דו האסט אנגעארבעט! (נעמט אן דעם משרת ביים משופרינע און ווארפט אים ארויס פון קאפע).

פ ר ע ז י ד ע נ ט — איר זיינט דאס אביסל גערוועאיש, פאניע דיר רעקטאר, ווייל קערפערלעכע שטראף, פאטשן, איז נישט קולטורעל, נישט מאדערן, נישט טונגט...

ד י ר ע ק ט א ר — מיין ליבער פרעזידענט פון קולטורפאריין, אין דער ווילדקייט מוז מען עס נוצן; שטארקע מלכות ווי גרויס-בריר טאניע האלטן עס איצט נאך אין דער מאדע, אין פאלעסטינע שמייסן

זיין די הלוצות אויפן הוילן... דיסציפלין איז די באזע פון אונזער עקזיסטענץ... ווי פירט איר מיט זיי אין אייער פאבריק? סעניאָר פרעזידענט, מען מוז, מען מוז!

פ ר ע ז י ד ע נ ט — (לאזט אראפ דעם קאפ) מיט אייניקע פארשווינען גיט זיך עס איין, אבער וואס טוט איר מיט אזא אינדיווידואל? (ווייזט ארויף צו די טרעפ) געכאפט די קארצערטיסטן און הלך...

ד י ר ע ק ט א ר — (גיט א קריץ מיט די ציין) ווער, דער שלעפער, דער בארוויסער דראמאטורג? ער מיינט, ער איז שוין א גרויסער, מארגן שפילט מען זיין דראמע, ער איז שוין זיכער מיט דערפאלג? ווייל מיר האבן א גוטע מיינונג געגעבן. קומט מיט מיר אין דע-דאקציע אריין (כאפט ארויס דעם זיגער) ס'איז נאך דא צייט, דאס בלאט איז נאך נישט אין מאשין, איכל אים הייסן געבן א צווייפל-האפטן נאטיץ אין דעם נומער, וואס גייט איצט ארויס, איר פאר-שטייט? אריינצוארפן אין ספק, מער נישט, וועט ער זיך שוין זען מיט דער באבען, דער ליזיקער...

(דירעקטאר, פרעזידענט אפ)

ס י ב י ר א ק — גיב אכטונג, פידעל, איך האב מורא, דער ליטערא-רישער אונט זאל נישט זיין א סקאנדאליזעזער, עפעס האט ער זיך אנגעהויבן מיט פעטש...

ק ע ל נ ע ר — (ווישט דאס געטיר) קיין פארכט, סעניאָר, פאטשן פאטשט דער (פארקאטשעט די ארבל ווי צו פאטשן).

פ ר ע מ ד ע ר — מאסא! צוקער! שוין דריי מאל איך רוק צוקער, צוקער! ק ע ל נ ע ר — ען סעגידא, סעניאָר! (לויפט ברענגט צוקער).

א ו י פ פ ט ר י ט ד י ז ע צ ע ר

ע ר ש ט ע ד ר י י ז ע צ ע ר — (אין בלויע נייע בלוזעס מיט גארטלען). א'נדרער דר י י ז ע צ ע ר — (מיט שפראזשקעס אין קיילעכיקע הימלעך און וויסע רעקלעך).

פ ר ע ס א ט א ל פ ו נ ד ע ר צ י י ט'ו. ג. — (קומט מיט ליארעס). ז ע צ ע ר — (קאמאנדעוועט) גייט, חברה, ווייטער! אין סאלאן אריין אויף די געבעטע שטולן, חברה!

ס י ב י ר א ק — נישט פאר דיר די געבעטע שטולן, מיין טייערער זעצער, דער באלעבאס האט רעזערווירט דאס פלאץ פאר...

ח ז נ ט ע — (פארשטעלע דאס פנים מיט ביידע הענט) מיין מאנדל, מיין מאנדיאקל מיט זיינע ליובקעס. איך ווייס, ער לויפט נאך דער פיר מאנדאנא. (פראגט צו דאס טיכל צו די אויגן).

ד י ר ע ק ט א ר — ווער פארשטומט, צאליק, נענוג געפלאפלט, מארש אין רעדאקציע אריין.

ט ש ר ת — וואס הייסט איך זאל ניין, ס'איז דאך עפעס יום טוב היינט ביי נאכט? אונזער יום טוב, דער ליטערארישער קולטור-אונט... (מאכט א גרימאסע צו וויינען).

ד י ר ע ק ט א ר — דער יום טוב הויבט זיך ערשט אן שפעטער, נאך האלבע נאכט, ווען מ'וועט קומען פון טעאטער, ווען מ'וועט ארויס-עגריקן דאס בלאט. נא, נעם, טרינק אויס און ניין, באלעמוטשע נישט.

ח ז נ ט ע — ווער פון אייך וויל מיך באגלייטן אהין, איכל אים אפ-שפילן א חוגנישן "היום הרת עולם", אז דער נאנצער טעאטער וועט אפצייטערן.

פ ר ע ז י ד ע נ ט — בארואיקט אייך, שיינע חונטע, ווי קומט דאס צו אייך? אייפער, אייפער, אייפער, ס'איז ניט מאדערן, ס'איז ניט קיין טונגט. (טאפט זיך ביים באנד). מיר לעבן אין א פרייער צייט און אין א פרייער מדינה...

ח ז נ ט ע — אויף כפרות האב איך באדארפט די פרייע מדינה, דער מוזשיק, זיין שוואגער פון קאלאניע, ער האט אונז געבראכט אהער, איך האב אים שוין געשריבן, דעם ערלעכן מוזשיק, ער זאל אריינקר מען מאכן אן ענדע צווישן אונז, איך וויל ניט געטראגן ווערן מיט די פיס. (טופעט מיט די פיס) אויסכייטן מיך פאר א ספרדישער שלעפל? (ברעכט אויס אאי א געוויין, נעמט דעם דראמאטורג אונטערן ארעם און לויפט ארויף אויף די טרעפ).

ד י ר ע ק ט א ר — נא, אט האסטו דיר! (דערלאנגט צאליקן א פאטש) זע, באלואן, וואס דו האסט אנגעארבעט! (נעמט אן דעם משרת ביים משפרינע און ווארפט אים ארויס פון קאפע).

פ ר ע ז י ד ע נ ט — איר זיינט דאס אביסל נערוועאיש, פאניע די רעקטאר, ווייל קערפערלעכע שטראף, פאטשן, איז ניט קולטורעל, ניט מאדערן, ניט טונגט...

ד י ר ע ק ט א ר — מיין ליבער פרעזידענט פון קולטורפאריין, אין דער ווילדקייט מוז מען עס נוצן; שטארקע מלוכות ווי גרויס-כריי טאניע האלטן עס איצט נאך אין דער מאדע, אין פאלעסטינע שמייסן

זיין די הלוצות אויפן הוילן... דיסציפלין איז די באזע פון אונזער עקזיסטענץ... ווי פירט איר מיט זיי אין אייער פאבריק? סעניאָר פרעזידענט, מען מוז, מען מוז!

פ ר ע ז י ד ע נ ט — (לאזט אראפ דעם קאפ) מיט אייניקע פארשווינען גיט זיך עס איין, אבער וואס טוט איר מיט אזא אינדיווידואל? (ווייזט ארויף צו די טרעפ) געכאפט די קארצערטיסטן און הלך...

ד י ר ע ק ט א ר — (גיט א קריק מיט די ציין) ווער, דער שלעפער, דער בארוויסער דראמאטורג? ער מיינט, ער איז שוין א גרויסער, מארגן שפילט מען זיין דראמע, ער איז שוין זיכער מיט דערפאלג? ווייל מיר האבן א גוטע מיינונג געגעבן, קומט מיט מיר אין רע-דאקציע אריין (כאפט ארויס דעם זיגער) ס'איז נאך דא צייט, דאס בלאט איז נאך גיט אין מאשין, איכל אים הייסן געבן א צווייפל-האפטן נאטיץ אין דעם נומער, וואס גייט איצט ארויס, איר פאר-שטייט? אריינצוארפן אין ספק, מער נישט, וועט ער זיך שוין זען מיט דער באבען, דער לייוזיקער...

(דירעקטאר, פרעזידענט אָפּ)

ס י ב י ר א ק — גיב אכטונג, פידעל, איך האב מורא, דער ליטערא-רישער אונט זאל ניט זיין א סקאנדאליעזער, עפעס האט ער זיך אנגעהויבן מיט פעטש...

ק ע ל נ ע ר — (ווישט דאס געשיר) קיין פארכט, סעניאָר, פאטשן פאטשט דער (פארקאטשעט די ארבל ווי צו פאטשן).

פ ר ע מ'ד ע ר — מאסא! צוקער! שוין דריי מאל איך רוקן צוקער, צוקער! ק ע ל נ ע ר — ען סעניאָר, סעניאָר! (לויפט ברענגט צוקער).

א ו י פ'ט ר י ט ד י ז ע צ ע ר

ע ר ש ט ע ד ר י י ז ע צ ע ר — (אין בלויע נייע בלוזעס מיט גארטלען). א'נ ד ע ר ע ד ר י י ז ע צ ע ר — (מיט שפראצשקעס אין קיילעכיקע היטלעך און ווייסע רעקלעך).

פ ע ר ס'א ט א ל פ ו נ ד ע ר צ י י ט'ו'ג — (קומט מיט ליארעס). ז ע צ ע ר — (קאמאנדעוועט) גייט, חברה, ווייטער! אין סאלאן אריין אויף די געבעטע שטולן, חברה!

ס י ב י ר א ק — ניט פאר דיר די געבעטע שטולן, מיין טייערער זעצער, דער באלעכאס האט רעזערווירט דאס פלאץ פאר...

ז ע צ ע ר — א באליערע אויף דיר מיטן באלעבאס און מיט אלע זיינע פאר... די עקספלאטאטאָרס, די בלוט-זויגערס. נעמט, חברים, טיש-לעך, רוקט צענויף אדאָ נעבן דער סטויקע פון בופעט, וועלן מיר זיצן. (כאפט א טישל און גיט מיט דעם א זעץ און ס'בלייבט ליגן צעשמעטערט). א ל ע — (לאכן).

ס י ב י ר א ק — דער שאָדן פונ'ם טישל ווערט פארשריבן אינ'ם חשבון פונ'ם באלעבאס, ער צאלט דעם לונטש, און וועט דעם שאָדן אויך צאלן. ער וועט זיך שוין מיט דיר געוויס רעכענען, מיין הייס-בלוטיקער זעצער. (פארצויכט אויף פאפיר).

ז ע צ ע ר — ניט דיין קאָפּראַרעניש, מיין קאלטער סיביראק, ס'וועט קומען א צייט אויף דיר אויך, און אויך אויף אייך אלע פיאַווקעס, וואָס איר זיינט. חברים, אנדערעגעזעצט זיך! וואָס טרינקען מיר? (זעצן זיך אלע ארום, איינער פליעסקעט אויס).

א י י נ ע ר — מאַסאָ! (קעלנער גייט צו, שמויכלט, ווישט מיטן האַנטוך דאָס טישל און זאָגט אין דער שטיל):

ק ע ל נ ע ר — געבענטשט זאָלסטו זיין, זעצער, הלוואי וואָלטן מיר אלע געהאט דעם מוט.

ז ע צ ע ר — אוועק דו מיט דיין קעלנערישער חניפה, די שאַנדבייטש האָט נאָך דיין לייב ניט דערגרייכט... גיי ברענג קאפּע.

ק ע ל נ ע ר — (גייט ברענגען קאָווע).

ז ע צ ע ר — (זינגט זיין ליד "דעם אידישן וואָרט בין איך געטרוי"). א ל ע — (זינגען מיט).

ר ע ד א ק ט אָ ר — (אָנגעטון א צילינדער הוט מיט א פראָק, ווייסע הענטשקעס, בלייבט שטיון אויף דער טיר, כאַפט אראָפּ די ברילן, טוט זיי אויס, טוט זיי אָן, צעשמויכלט זיך נאָרש). גוטן אָוונט, קינד דער! זאָל אייך וואויל באַקומען. זיינט איר אלע דאָ? דער גאנצער פערסאָנאַל? (קוקט זיי ארום) אוואו איז צאליק? אַך דער אַרעמער!

ז ע צ ע ר — וואָס איז דען מיט אים, עפעס נייעס געשען?

1 - ר ע ר א ר ב ע ט ע ר — ניין, ניט קיין נייעס איז געשען, נאָר דאָס אלטע ווי געוויינלעך, דער באַלעבאָס האָט אים אָנגעפאַטשט און דערנאָך א פינפערל אים געגעבן. ער האָט עס ערשט אפריער אין טאזשער דערציילט.

2 - ר ע ר א ר ב ע ט ע ר — דערציילט? אליין דערציילט דער באַלוואן?

3 - ר ע ר א ר ב ע ט ע ר — עק איז ניט אזא באַלוואן ווי איר מיינט. ער איז אן אומגליקלעכער ניט מער. ער האָט א קראַנקע מאַמע מיט דריי פיצלעך קינדער יתומים, וואָס קוקן ארויס אויף זיין פארדינסט. ער מאַכט זיך אומיסטן פאר א תם, לאָזט זיך שלאָגן פון דעם נערוועאישן דירעקטאָר, אבי אַרויסצובאַקומען די פאָר פעזעס פאַר-גיטיקונג...

ז ע צ ע ר — אזא מיין פראַסטיווע, אזא מיין שאַנדגעלט, פּע, ס'איבלט מיך ביים האַרץ! ע, מאַסאָ! ברענג אַ קאַניאַק!

ר ע ד א ק ט אָ ר — הערט, קינדער, מאַכט אייך ניט קאליע די שטי-מונג, מיר האָבן היינטיקע נאכט א ליטעראַדישן אָוונט, זאָלן מיר פריילעך זיין, דער אַרענדאָטאָר אונזערער צאָלט, זאָלן מיר געניסן.

ז ע צ ע ר — אַרענדאָטאָר רופט איר אים? וואָס איז דאָס פאַר אַ וואָרט? וואָס אַרענדירט ער? א קרעטשמע? וואָס פאַרקויפט ער? בראַנפן? בעסער רופט אים שמויסער, וואָס טרייבט די פערד...

ר ע ד א ק ט אָ ר — ניט אזוי עקסטרעם, מיין ליבער, זעצער, מיר זיינען חלילה ניט קיין פערד, אז עמעץ זאָל אונז שמייסן. אונזער דראַמאַ-טורג האָט זיי א נאָמען געגעבן "אַרענדאָטאָרס" און דאָס איז ריכ-טיק, ער איז בלויז אן אַרענדאָטאָר, איינער פון די געציילטע אַרענ-דאָטאָרס פון דער ליטעראַטור, קולטור, די דאָזיקע וואָס האַלטן די קולטור, די ליטעראַטור, די קונסט די וויסנשאַפט אין אַרענדע.

ז ע צ ע ר — איז ווער דארף זיי? ווער הערט זיי?

ר ע ד א ק ט אָ ר — ווער ס'דארף זיי? מיר אלע דארפן זיי, אלע קומען מיר אָן אין דער קרעטשמע אריין צום אַרענדאָטאָר טרינקען.

ז ע צ ע ר — (גיט א זעץ אין טיש אריין). סם, באַליערע טרינקען מיר!

ר ע ד א ק ט אָ ר — לאָז זיך אויסרעדן, אינגל; מיר זיינען ניט די איינציקע. גרויסע שרייבער, גאונים ליגן ביי זיי אונטערן קנאַפל.

ז ע צ ע ר — איר ווילט זיך רעכטפארטיקן פאַר אייער קריכערישער נשמה, מיין ליבער רעדאָטאָר, אַנשטאָט זיך רופן שקלאָה, רופט איר זיך שיכור.

ש ר י י ב ע ר — (גיט אַ גלעט אַרויף די משופּרינגע און א זעץ אין טיש). לאָז ריידן דעם רעדאָטאָר, וואָס ווייסט דערפון, זעצער?

ז ע צ ע ר — און דו, מיין ליבער גרויסער שרייבער, דו ווייסט יאָ? סך הכל אַרבעטסטו דאָך מיט דער שער אין דער רעדאָקציע, שניידסט

אויס פון פרעמדע בלעטער, וואו אן אכסורד און פעפערסט עס צו מיט לאקאלע אינטריגעס, ווי דער באלעבאס דיקטירט דיר.

ר ע ד א ק ט א ר — קריגט איין ניט, קינדער, הערט מיך אויס: ס'איז נאך קיינמאל אין דער ליטערארישער וועלט ניט געווען אזא מין הפקרות, ציניזם, חוצפה נידערטרעכטיקייט, ווי איצט אין אונזער צייט; די ארענדאטאָרס האָבן ארויפגעלייגט זייער גראַבע יד אויף דער גאנצער קולטור, דער דירעקטאָר פון דער צייטונג, דער עמפרע-סאר פון טעאטער, דער פרעזידענט פון דער שולע, דער פארלעגער פון בוך, האָבן די העזה צו פאָדערן פונ'ם שרייבער, פונ'ם אַרטיסט צו מאַכן זייער מיינונג, זייער נידעריקן געשמאק פאר אַ טונגט און אמת. . . . און דער שרייבער, דער קינסטלער, דער לערער, עקסטרע וואָס די נויט, איז נאָך מערער דער אינסטינקט זיינער, דער שעפער-רישער גייסט, דאָס שיכרות, וואָס ליגט אין אים, אין זיין בלוט, צווינגט אים מכניע צו זיין זיך פאר דעם ארענדאטאָר. ער שאפט, ווייל ער מוז שאפן, ער שרייבט, ווייל ער מוז שרייבן און מוז אַנקור מען מיט דעם צו זיי, און זיי ווערן שוין באלעבאָס, אידיעקעווען זיך איבער דער אידעאלער ארבעט, שניידן זיי צו נאָך זייער געשעפטס-ג'עשעפטס, און דו קענסט דיר גאָר ניט העלפן. דער טרינקער מוז שיכורן און דער קרעטשמאַר, דער כיטערער ארענדאטאָר, נוצט אים אויס.

א ר ב ע ט ע ר — ווי איר זעט מיך לעבן, אז ס'איז אמת ווי דער דע-דאקטאָר זאָגט. איך אליין האָב איינמאל געטראָפן שמעונען, דעם גלאונעם שרייבער, מיין אינטימען חבר, רייסן זיך ביי דער טשופ-רינע און וויינען פאר בעס. — זע שליאמקע—זאָגט ער צו מיר—וואָס איך מוז טוען, שרייבן אזא ליגן, אזא אומרעכט, ווייל דער ארויס-געבער מיטן פארלעגער ווילן אזוי, אוועקהרגענען א קאנקורענט, ס'לוינט זיי דאָס צום געשעפט...

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — (גוט אן עפן די מיר, בלייבט שטוין אַ רגע, פליעט-קעט אויס מיט די הענט) א גליק בנאמנות! דער גאנצער פערסאָנאַל פון דער צייטונג! שוין פארנומען דעם יום טוב? ס'איז נאָך פרי, דער לונטש הייבט זיך ערשט אָן נאָכן טעאטער, ווער וועט צאָלן פארן איצטיקן טרינק?

ז ע צ ע ר — נענטער קום, יואליק, וואָס שטייט דאָרט? קום אהער, איך צאָל, מירן טרינקען אַ קאפע פאר איינס. דאָ איז נישטאָ וואָס

צו רעצענירן, קריטיקירן, ווילסט דאָך אַ קאפע, וואָס? (קומט צו, גיט יעדן די האַנט).

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — מיין טייערער זעצער, האָסט פאר מיר קיין מורא ניט, ווייל דו קענסטדיין ארבעט. הלוואי וואָלטן עס אנדערע זייער פאך אזוי געקענט... (ווארפט אַ קוק צום ערשטן שרייבער און שמויכלט). ש ר י י ב ע ר — (באמערקט דעם שמויכל) זאָג מיר נאָר, יואליק, ווער האָט דיר געגעבן דאָס רעכט צו קריטיקירן אנדערע? האָסט אַמאָל אַ קלער געטאָן דערין?

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — געוויס האָב איך עס אין זינען, עפעס אזוי פשוט, נעמט מען זיך רויען אין יענעם מיסט?

ש ר י י ב ע ר — מיסט? מיסט איז ביי דיר די ליטעראטור?

ר ע צ ע נ ז ע נ ט — און וואָס איז זי ביי דיר? זאָג מיר נאָר, נאָך וואָס שרייבסט? וואָס פאר אַ צוועק, ציל האָסטו דיר געשטעלט מיט דיין שרייבן? ווילסט לערנען די מענטשן? ווילסט דער ליינער זאָל ביי דיר עפעס נאָשן? אז דו גיסט אים גאָר נישט! קייעסט און קענסט איבער אלטע, וואָכעדיקע געדאַנקען, מיסט, אלט מיסט, איבערגע-שאפן אין אַ נייעם בלי...

ש ר י י ב ע ר — (גיט זיך אַ שטעל אויף) אכסורד! אכסורד! דו רעדסט פון שנאה, יואליק, פון קנאה, ווייל דו ביסט ניט קיין שרייבער, דו ביסט טאקע מער ניט, ווי אַ מיסטפירער, ניט קיין שרייבער, ניט קיין דענקער. דיין כוח איז זאָגן יאָ און ניין, אויף דעם, וואָס יענער האָט פארדענקט, דו האָסט נאָך אליין גאָר נישט געשאפן, די ליטע-ראטור איז אַ מתנה פון גאָט, זי איז אונזער שטאַלץ. ווער האָט דיר געגעבן דאָס רעכט אריינצוקריכן מיט די שטיוול אין יענעם שאפן? ווען דער סוד פונ'ם שאפן איז פאר דיר פרעמד... וואָס זאָגט איר, דאקטאָר רעדאקטאָר אונזערער? (טרויסלט דעם רעדאקטאָר).

ר ע ד א ק ט א ר — (נעמט אַראָפּ דעם פענסנע, מוט זי אָן, מוט זי אויס) איר דארפט זיך ניט קריגן, קינדער, איר זיינט ביידע גערעכט. אמת טאקע, די ליטעראטור איז אַ מתנה פון גאָט; דער קינסטלער, דער ליטעראט, ווערט געבוירן מיט דער מתנה, און מעג זיין שטאַלץ מיט דער בכורה, וואָס ער האָט איבער אנדערע מענטשן. אָבער אין אונזער מאָדערנער צייט, איז ליידער דער שרייבער ניט אין גאַנצן פריי זיך צו באנוצן מיט דעם געשענקטן אוצר פון דער נאטור, ער איז ניט קיין מושל איבער זיין נאטירלעכן פארמעגן, די צייט פאר

קנעכטעט אים, און ער נישט דאס, וואס ער דארף געבן. אין דער פאר קומט דער קריטיקער און געפינט דערין מיסט.
רעצענזענט — נישט ריכטיק, הער רעדאקטאָר, ער נישט נישט, דער שרייבער, ווייל ער האָט נישט וואָס צו געבן. דער שרייבער היינט איז בלינד און טויב, נישט ער זעט, נישט ער פילט, ער פארמאָגט נישט קיין שנאה, קיין עקל צום מענטשנס חסרונות, און פילט נישט אין זיין נשמה קיין ווייטיק צו זיינע ליידן. ער שאפט גאָר נישט, דער שרייבער, ער פאָרקעט נאָר מיט אַ מיסטראַפּעטע אין אלטע אָפּגענוצטע, אמאָליקע גוטע מאכלים און נעמט גראַדע ארויס דעם אָפּפאל פון זיי, דאָס מיסט.

שרייבער — (מיט איראָניע) און דו, מיין איידעלער רעצענזענט, מוזט נאָך כסדר איבערטאָפּן, איבערקלייבן דאָס מיסט, און די קינסטלער באַצאָלן דיר נאָך מיט פעטש און קלעפּ, אַרעמער רעצענזענט! רעצענזענט — מיך פאַטשן? ס'וועט עס נאָך קיינער נישט דערלעבן, עס האַרץ וואָס דו ביסט!

שרייבער — קיינער טאַקע נישט, אָבער דו יא, וואָלאָדיע האָט דיר גוט דערלאָנגט, און דער חזן, ערשט אונטער די קוליסן אין טעאטער, ס'שטייען נאָך זיינע חזנישע פינגער אויף דיין גאָרגל (ווייזט אים צום האלז).

2-ער שרייבער — ע, די צוויי וועלן זיך באַלד צעפאַטשן. גענוג חברה, מיט אייערע דיסקוסיעס, סיביראק! הייסע וואורשטלעך, דערלאָנג יעדן איינעם אַ שאַפּ ביר און צוויי הייסע קעלבערנע וואורשטלעך, איך צאָל (ער שלעפט ארויס אַ פאזיט און ווייזט) איך האָב מוזמן.

רעצענזענט — איך האָב אייך אין דער ערד מיט אייערע וואורשטלעך לעך. (נעמט דעם שטעקן און גייט ארויס).

קעלנער — (מיט ביר, וואורשטלעך, מ'גיס אַ לעב, מ'טרינקט ביר און מ'פאַרבייט מיט וואורשטלעך, און ווען דער קעלנער דערלאנגט צום טיש, גיט אים דער אַ שנאל אין נאָז, דער אַ קיצל, אַ ציפּ, און חברה זינגען ארבעטס-לידער, ווערן פריילעך).

1-ער — (נעמט אַ הייסע וואורשטל בייים שפּיק, האַלט עס אין הויך, גייט אום פון איינעם צום צווייטן, טרויסלט מיטן וואורשטל ביי יענעם פארן נאָז, און רעדט אים איין אין אויער ארויף עפעס אַ נאָמען און רופט

אויס!) א נשמהלע, א בורגשוואזע נשמהלע, צאפלט זיך דאָ קוקט ווי ס'ווארפט זיך.

א 5 ע — (לאכן און טרינקען).

1-ער אַרבעטער — זאָל אונז דער רעדאקטאָר זאָגן א דעטש!

2-ער אַרבעטער — א רעטש! זאָגט, הער רעדאקטאָר, שפעטער וועלן קומען די גראַבע בייכער און זיי וועלן נעמען די פאלאכרא, וועלן מיר גאָר נישט קאָנען זאָגן...

רעדאקטאָר — (גייט זיך דורך אַ פאַר מאָל די בינע, גלעט דעם לבנה קאַפּ, חברה שטיקן זיך פון געלעכטער, ער שמעלט זיך אַפּ אין מיטן צימער, זוישט די ברילן, טוט זיי אַויס, טוט זיי אָן, און הויבט אַן מיט א זשעסט פון א רעדנער) חברים פון אידישן וואָרט! דער באַלעך באַס פון דער באַליבטער, גרויסער, שיינער, נאָבעלער, אמתער „פאַלקס-צייטונג" וואָס האָט אַ טיראזש פון פערציק טויזנט נר-מערן אַ טאָג...

אַרבעטער — טאַקע?

רעדאקטאָר — און וואָס פאַרמאָגט קאַרעספּאָנסאלן אין אלע מדינות פון דער ערד.

אַרבעטער — און פונ'ם הימל נישט?

רעדאקטאָר — דער גרויסער דיפּלאָמאַט, ליטעראַט, קאָמעדיאָנט, און שא, שא (קלאפט זיך אין שטערן).

אַרבעטער — און שאכמאַטיסט, וואָס שפילט מיטן דראַמאַטורג אַ שאַר-צוג, איבער דער, איבער דער, דער...

רעצענזער — (אַ טופע מיט די פיס) איבער דער שיינער חזנטע! (לאכן)

רעדאקטאָר — (שאַקלט מיטן קאַפּ) איך רעד נישט מער, איך וויל נישט הערן קיין לשון הרע; פון דעם ברונעם, וואָס מע טרינקט, זאָל זיין ביטער וואסער, טאָר מען נישט שפּייען, איר נעמט מיך אויף חזק? איר לאַכט מיך אויס? אוואו איז מיין שטעקן? מיין שטעקן? (לויפט אום זוכן דעם שטעקן, ער כאַפּט אים אין האַנט) איך גיי אין טעאטער אריין, איך וועל קומען אויפן יום טוב-צוואַר מען מיט די ארטיסטן, מיט דעם באַלעכאָס, מיט די פרעזידענטן פון די תלמיד תורות און אלע קולטור-מענטשן, און דעמאָלט וועל איך רעדן, איר זיינט אינגלעך, צוציקעס און שוין!

רעצענזער — ער האָט רעכט! אויף מיין זעצערשן הן, אז ער האָט רעכט.

קומט קינדער, נאָמיר אלע גיין אין טעאטער אריין. נאָמיר ניט צו-
שטיקלען דעם יום טוב, אין איינעם אלע צוזאמען וועלן מיר קומען.
א ל ע — בוענא! מירן גיין! (אָ)
ס י ב י ר א ק — (שאַקלט זיי נאך מיטן קאָפּ): הוליע קבצן...

א ו י פ ו ט ר י ט ח ז נ. ח ז נ ט ע

(חזן רויט ווי פויערל חזנע ווייס, בלויז, זיי פארנעמען זיך אין דעם
סאלאן, זעצן זיך אין די שטולן).

ח ז נ — מאַסא! א ווערמוט מיט מאַניס! (צו דער חזנע) און דו וואָס
טרינקסט מיין טייערע?

ח ז נ ט ע — א קאפע מיט מילך (צום חזן מיט א שטייכל) הייסט עס,
בין איך ביי דיר נאך אלץ טייער, האָ?

ח ז נ — אורדאי טייער, א טייערן סקאנדאל מיר געמאכט, מיך מביש
געווען פאר מיינע חברים.

ח ז נ ט ע — איז ווער איז שולדיק דערין? פאר וואָס קריכסטו צו דער
שלעפל, צו דער שפאנירשער פויערטע, דער רעצענוענט זאָנט, אז
זי איז א פראָסטע דאָרפס-מויד.

ח ז נ — אָבער וואָס ארט דיר, וואָס איך טו?

ח ז נ ט ע — ניט ס'ארט מיך, נאָר ס'דארט מיך אפילו, איך האָב עס
ביי מיינע עלטערן ניט געזען, איכל דיר אזעלכע, סקאנדאלן מאַכן,
אז דו וועסט מוזן אנטלויפן אין דער ערד אריין, איכל דיר די אויגן
אויסדראַפּען. (שטעלט אָן די נעגל).

ח ז נ — וואָס זשע, דו מיינסט איך בין דיין טאטע יאָסע בער דער
ליכטציער פונ'ם פארדריפּעטן שטעטל מעכילפאָליע, און דו ביסט דיין
מאמע ציפקע קאָזאק, וואָס קאָמאנדעוועט מיט אים? דאָ איז
אָמעריקע.

ח ז נ ט ע — קוק עס נאָר אָן, אָן אָמעריקאנער געוואָרן! ווי לאַנג איז
אין דעם ווי דו האָסט בייגל געטראָגן און געשריען דריי א קאָפּיקע!
ע, בייגל, בייגל! דריי א קאָפּיקע! דאָס וועסטו זיי איינרעדן, אז
האָסט א קאָנסערוואַטאָריע געמאכט, דו משוררל, קאטשענדיל וואָס
דו ביסט! בייגל טרענער!

ח ז נ — אזוי דו מישסט אויף די הייס? נא, ביסטו לאה די מויד, יאָסע
בער ליכטציערס מויד, ניט קיין קאָנצערטיסטן, וואָס מאַכט חנדלעך
צו...

ח ז נ ט ע — שטיי, איך צעהאָק דיר דעם קאָפּ. (שטעלט זיך אויף, גיט
א כאָפּ די פלאַש ווערמוט און זאמירט זיך אויף אים).

ח ז נ — זעצן דיר אויף דיין פלאַש, טייערע, שרעק ניט איבער די גענו,
נאָמיר זיך איינפארשטיין, זאָג מיר וואָס האָסטו צו מיר? פאר וואָס
מאָכסטו מיר סקאנדאלן?

ח ז נ ט ע — ווייל דו פארבייטסט מיך פאר א דעם שלעפעל, מיך
פארבייטסטו, מיך? (קלאַפּט זיך אין האַרץ) בין איך דען ניט שע-
נער! פון איר? קוק מיך אָן! (מאכט א חנדל, וויינט ווישט די טרערן).
קוק מיך אָן!

ח ז נ — געוויס ביסטו שיין, זאָגן דאָך פרעמדע מענטשן, אז דו ביסט
שיין, וואָס זשע ווילסטו? איך זאָג דען דיר א דעה?

ח ז נ ט ע — האָסט מיר ניט וואָס צו זאָגן, ווייל איך בין דיר טריי.

ח ז נ — טריי? כה, כה, כה! נאָך צוריק מיט דריי טויזנט יאָר, איז דאָס
צווישן טויזנט ווייבער א זעלטנהייט געווען...

ח ז נ ט ע — בין איך איינע פון די טויזנט, איך בין דיר טריי און פאָר-
דער פון דיר דאָס זעלבע.

ח ז נ — דו פאָדערסט? און וואָס טוט מען מיט דעם? (טאפּט זיך ביים
האַרץ) א פאָר ברענגערע שטערן, אז זיי לייכטן אהין אריין? הער,
לאהלע, איך האָב דיר ליב, אָבער איך האָב זי אויך ליב, און אפשר...
ח ז נ ט ע — (מיט א געוויין) איכל משוגע ווערן, ער האָט מיך ליב
און האָט זי ליב, ווי איז דאָס מעגלעך? (כליפּעט).

ח ז נ — (גיט אים היין און צוריק, ווארפט אים א שטול, שפאנט איבער
איר). איך האָב א ברייט האַרץ, ס'איז דאָ פלאַש פאר צוויי, לאהלע
מיין טייערע! דו הערסט? פאר צוויי... איך בין נישט קיין פרוי מיט
איר ענג האַרץ, וואָס ווען זי האָט ליב א צווייטן, מוז פעלשן איר
ערשטן... ס'איז דאָ פלאַש פאר צוויי, פאר דריי, אויף מיין איריש-
קייט, איך זאָג דיר דעם אמת, ס'איז דאָ! (קלאַפּט זיך ביים ברוסט).

ח ז נ ט ע — מאַמע! מאַמעניו מיינע, איכל עס ניט איבערטראָגן, גע-
וואלד איך שטארב! (פארווארפט דעם קאָפּ און הלשט).

ס י ב י ר א ק — פידעל, מישקע, גיכער וואסער! די חזנטע חלשט,
גיכער, גיכער וואסער! (א געלויף).

ח ז נ — באַאומרואיקט אייך ניט, ס'איז א טעאטער-סצענע פון א פיע-
סע, וואָס איר דראַמאטורג האָט פאר איר פארפאַסט, זי מאַכט די
פראָבע, איר פארשטייט, זי דאַרף חלשן אויף דר בינע און איך דאַרף

מיט א ברענערע שוועכעלע איר אפסמאליען די נאָז... (כאפט, צינדט
אן א שוועכעלע און טראגט צו צו איר נאָז).

ח ז נ ט ע — (גיס אים א שמוץ אפ מיט ביידע הענט).

ס י ב י ר א ק — טפוי זאל עס ווערן, אזא מין סצענע.

ח ז ו — דער גאנצער שמועס אונזערער איז דאך א סצענע, וואָס דען
האָט איר געמיינט, מיר קריגן זיך הלילה? מיר האָבן זיך דאך אזוי
ליב...

ח ז נ ט ע — (פאלט ארויף דעם חזן אויפן האַלז, קושט אים). יא, יא,
כ'האָב דיר ליב, אזוי שטארק ליב, ווארף אוועק די פויערטע, איך
האָב דיר אזוי ליב.

ד י ר ע ק ט א ר — (אנגעפאן אין פראק, צילונדער, א ווייס וועסטל מיט
ווייסע הענטשקעס, מיט א שטעקן אין האנט). א שוין דער טיש! אַך
שוין! הערסט סיביראק! באַלד גאָבן טעאטער וועל איך קומען מיט
אונזערע גדולים, די קולטורטוער, דער הער יאקעלזאָן, פרעזידענט
פון תלמיד תורה וועט אויך זיין, זע, ס'זאל זיין ער און פיר... (דער
זעט דאָס פאַר ווי זיי קושן זיך) זעט, גאָר, דער חזן מיט דער חונטע
קושן זיך גאָר? דאָ אין קאפע ביי סיביראק איז א פלאץ פאר מאן
און ווייב צו קושן זיך?

ח ז ו — מאן און ווייב, וואָס זשע איר מיינט ס'איז מאן און ווייב מיט
דער אלטער טראדיציע... מיר זיינען מאן און פרוי, מיר האָבן געהאט
דאָ אן איבעררייד צווישן זיך...

ד י ר ע ק ט א ר — הומס! מאן און פרוי איז אן איבעררייד דאָ אין
קאפע?

ח ז נ ט ע — גאָט אליין האָט אייך צוגעשיקט, פאניע דירעקטאָר, פאר
אייך וועלן מיר זיך אויסטענהן, איר דארפט צווישן אונז אויסנע-
פינען א וועג, איר זיינט דאך אונזערער א פריינט.

ד י ר ע ק ט א ר — פאר מיר? גוט, קומט, אין דרויסן שטייט מיין קאָטש,
ס'איז נאָך דאָ אביסל צייט ביזן טעאטער. (קוקט אויפן זויגער) וועלן
מיר זען.

מיר זען. (דירעקטאָר, חזן, חונטע אָפּ).

ס י ב י ר א ק — א שוין פאַרל אויף מיין אידישקייט, פידעל, מישקע,
נעמט רוימט צו דעם סאַלאָן. (ס'קלינגט א גלאק) האָ? באַלד שפילט
דער טעאטער... איר הערט, מ'קלינגט שוין דאָרט!

א ו י פ ט ר י ט א ר ט י ס ט, פ ר י מ א ד א נ א
(ביידע גרימירט אלס ציגוינער, זעצן זיך אויף ביד אין א ווינקל וואנט
פון דער סטווקע).

א ר ט י ס ט — (קוקט אויפן האַנט זויגערל) ע, מאָסאָ! מיר האָבן צוועלף
מינוט צייט, ביז צום דריטן קלונג פון דער בינע איז א צוועלף מיר-
גוט, קענסט מאכן א קאָטאיל פאר דער סעניאָריטאָ? נאָר פון פרישע
אייער, נישט די, וואָס מ'ברענגט פון קאנאדא!

ס י ב י ר א ק — האָב קיין מורא נישט, וואָלאָדע, דער סיביראק היט
דאָס געזונט פון זיינע ארטיסטן, און איין איין סעקונדע איז עס גע-
מאכט.

א ר ט י ס ט — מיר דערלאנגט קאָניאק, נאָר א שטארק. (טרינקט און
פויפט).

פ ר י מ א ד א נ א — דו ביסט פריילעך, וואלאדיע, און איך וואָלט גע-
וואָלט ס'זאל שוין זיין נאָך דער פאַרשטעלונג, ס'איז מיר נאָך קיינמאָל
ניט געווען אזוי שווער דאָס הארץ פארן ארויפגיין אויף דער בינע,
ווי איצטיקס מאָל.

א ר ט י ס ט — ס'איז געוועזיטעט, דו ביסט אביסל צערדערט גע-
וואָרן איבער די צוויי יאָרן, וואָס האָבן זיך געטאפט ביי די גאָרג-
לען הינטער דיין טיר, א געפערלעכער כחול דער חזן, ער האָט אים
שיעור ניט דערוואָרגן, דעם רעצענזענט, אַך, איז דאָס אן עקלהאפטע
בריאה, דער חזן, איך קען אים ניט אַנקוקן.

פ ר י מ א ד א נ א — און איך פארקערט, איך פיל צו אים אזויפיל
סימפאטיע, גלייך ווי ער וואָלט מיינער א ברודער זיין, איך ווייס
אליין ניט פארוואָס, ווען ער גיט מיר די האַנט, ווען ער קוקט מיר אין
די אויגן אריין, פיל איך עפעס אזוי היימלעך קרובהשאפט, מחיה
אנגענעם, די בלוטן טאנצן אין מיר פאח פרייד.

א ר ט י ס ט — (לויגט ארויף ביידע הענט אויף זיין פנים, טראכט אביסל,
און שיסט אויס מיט אן אקטיאָרסקע געלעכטער) כה, כה, כה! די פרימא-
דאָנע זיך איינגעליבט אין דעם קליינשטעמלדיקן חזן, כה, כה, כה!

פ ר י מ א ד א נ א — הער אויף מיט די אקטיאָרסקע שטיק, איך קען
זיי ניט ליידן... ארטיסטיש געלעכטערל...

א ר ט י ס ט — אָבער איך בין אן אקטיאָר און דו ביסט אן אקטריסע.
פ ר י מ א ד א נ א — הלוואי וואָלט איך עס ניט געווען געזען, דו האָסט

מ'ך נעבראכט דערצו, וואָלט מ'ה דען נ'ט בעסער געווען אין דער
הייַט ביז מ'יין מאַמע... (קרוםט דאָס פנים אויף צו וויינען) וואָס האָב
איך פון דער בינע? טאָג און נאכט צרות פון די רייכע הולטייעס,
די פוסטע יונגען, וואָס דרייען זיך ארום טעאטער... היינט די עמפרע-
סארן, די רעצענזענטן, ס'ווערט מיר נמאס דאָס לעבן, צו פירן וויי-
בערישע פאָליטיק מיט זיי. (נעמט דאָס טיכל צו די אויגן, כליפעט).
אַרטיסט — וואָס טוסטו, לאָלא! וואָס איז דיר? הער אויף וויינען,
נעם טרינק אויס דעם קאָטאיל (קוקט אויפן זיגער) נאָך דריי מינוט
פעלן, מיר דארפן ארויסגיין אויף די ברעטער. דו מוזט פריילעך
זיין, דו שפילסט די פריילעכע ציגאַנקע.
פאָרמאדאָנא — פריילעך זיין? אזא יאָה אויף אזא פריילעכקייט,
איך וואָלט געווען פריילעך אין דער היים.
אַרטיסט — די ציג האָט דערשמעקט דאָס פעלד.
פאָרמאדאָנא — וואָס רעדסטו! וואָס עפעס א ציג אין פעלד? איכל
דיר די אויגן אויסדראפען.
אַרטיסט — זיי נ'ט נערוועאיש, טייערע! ס'איז א פראַזע אין מ'יין
ראָל וואָס איך שפיל, ווי דער ציניינער כאַפט די ציג פון פעלד.
פאָרמאדאָנא — איך ניי נ'ט שפילן, וואָלאַרע! איך פיל, איך וועל
אדורכפאלן, איך בענק אהיים, איך וועל אנטלויפן אהיים, האָסט דאָך
מיר צוגעזאָגט... (ברעכט אויס אין א געוויין. ס'הערט זיך דריי קלינג).
אַרטיסט — (שפרינגט אויף) דו הערסט, לאָלא, די בינע רופט! קום,
טייערע, קום אויף די ברעטער, דו מוזט, דו מוזט שפילן, דו ביסט אַ
אַקטריסע, פון זיך אליין קאָן מען נ'ט אַנטלויפן. (כאפט זי אויף זי
הענט און לויפט מיט איר ארויס).

פאָרהאַנג

ל ר י ט ע ר א ק ט

דער לונגש

(ד'ר זעלבע דעקאָראציע וואָס אין צווייטן אַקט)
(אַ גרויסער לאַנגער טיש, אין מיטן זאָל, פאַרשפּרייט מיט אַ ווילדן טישטוך
אויפן טיש, אַנגעשטעלט פלעשער מיט ליקאָר, מאַדוויטשס און פאַרבייטעכץ.
ווייט פון טיש, אויבן אָן, אַ באַצירטע בינע, אויף צו האַלטן רעדעס, אין הינד-
טערגרונט אין סאַלאַן מיט די געבעטע מעבל, ברענט אַ רויטער לאַמפּ, און אויפן
קלוינעם סאַלאַן מיט ליגט אַ גומאַרע. ווען ס'עפנט זיך די סצענע, זעט זיך דער
סיביריאַק, אַנגעטון אין פראַק, מיט גרויסע מאַנזשעטן ביי די אַרבל, ער גייט
אום, דוקט די מאַנזשעטן אַרויף און אַראָפּ, באַטראַכט דעם טיש וואָס ביידע
קעלנער רעגולירן. די קעלנער אויך אַנגעטון אין שוואַרצע פראַק און אַ הימל מיט
אַ קאַלישקע פון דער פירמע: „סיביריאַק“... אויפן כּופּעט הענגט אַ שילדל מיט
גרויסע אותיות: „האַטעל און קאַפּע סיביריאַק“).

סיביריאַק — זע, פירעל, ס'זאָל זיין עף און פיה, די גדולים, די
פאַבריקאַנטן, די קהלה צאפּעס, די „אַמינאַס“ פון דירעקטאָר וועלן
היינט ביי אונז זיין, און דו מישקע גיב אכטונג אויף דער משקה, די
ליטעראַטלעך, אז זיי צעהוליען זיך...

קעלנער — זייט רואיק, באַלעבאַס, מיר ווייסן ווי צו באַארבעטן אַ
געזעלשאַפטלעכן לונגש.

סיביריאַק — נעם דו, מישקע, ניי ארויף אויף דער בינע, גיב נאָך
אַ פּרוואוו, צי זי איז שטאַרק גענוג, ס'קען זיך נאָך פאַרגלויסטן עפעס
אַ שווערן, פעטן חזיר פון די שטאַט צאפּעס, ארויפגיין ווערען עפעס
אַ „פאַלאַבראַ, און זי איינברעכן...)

מישקע — (גייט ארויף, פרובירט מיט די פיס, קלאפט) מיר דאַכט,
שטאַרק גענוג, קען אויסהאַלטן דעם גרעסטן שוויין פון דער געמיינדע.

סיביריאַק — מאַך באַוועגונג, ווארף מיט די הענט, מיט די פיס,
דו ווייסט דאָך ווי זיי טלומען זיך, ווען זיי ווערען... (ווארפט זיך ווי
די רעדנער מיט די הענט און פיס און מאַכט גרוימאַסן פון א רעדנער).
מישקע — נאָך אַ פאַר צוועקעס אין די זייטן וועט נ'ט שאַטן.

ס'זינען דא גרויסע, פעטע חורים. איכל לויפן ברענגען א פאָר צווער
קעס און אריינקלאפן זיי אין די זייטן (גייט אריין אין א מיר).
ס'יביראָק — ניי פירלעך אויפן עטאָש אין נומער דריי, און ברענג
א רייטן טוך איבערצודעקן די בענע, די היינטיקע ליטעראטן האָבן
ליב רויטס... (ס'קלינגט דער מעלעפאן).

ס'ישקע — גוט. (אָפּ).
ס'יביראָק — האָלא! ווער רעדט? אָ, איר, חונטע, קאָמאָ לע ווא?
א וואָס? אייער שוואַגער פון קאַלאַניע? אַ איך הער! וואָס? דאָרף
קומען מיטן פראָווינציאל? גוט, גוט! פונקט צוועלף קומט די באַן,
איכל אים פארהאלטן דאָ ביי מיר, וואָס? גוט! אויפן לונטש וועט
איר זיך מיט אים זען. (הענגט אויף דאָס רערל).

ס'ישקע — (קומט מיט צוועקעס, קלאַפּט ביי דער בינע, ס'הערט זיך א
פרויען שטימע זינגען עפעס אַ ליד).

פירעל — א אירישע ליד! דאָס זינגט די חונטע אויבן אין איר צימער.
ס'יביראָק — אַ גאָלדן פיסקעלע ביי דער חונטע.

קעלנער — די קאלאנדריע זינגט ניט אומזיסט, דאָס באַווייזט זי
זיך פארן דראַמאַטורג, ער איז דאָרט מיט איר אויבן, ס'וועט עפעס
אויסשפרינגען צווישן זיי...

ס'ישקע — יא, דער דירעקטאָר וועט זיך מיט אים נאָך שלאָגן אין
א דועל איבער איר...

ס'יביראָק — (בייז) פירעל, די צונג!

קעלנער — די צונג האָב איך געשטעלט אויפן אייז, סעניאָר!

ס'יביראָק — (מיט אַ שמויכל) ווען דיין צונג שטייט אויף אייז,
וואָלט זי ניט אזוי לויז געווען. (גייט אריין אין אַ מיר).

אויפט היט חער קאַלנער ס'ט

קאַלנער ס'ט — (קומט מיט אַן אַפגעריבענעם טשעמאָדאָן, ער איז אַנ-
געטאָן אין נייע שטיוול מיט סקריפּ, א רויט רעקל מיט אַ ווייסע
פאטשיוולע בייז האַלז, און די באָרד פארפראַשעט מיט אַ ווייסן זאמד
פון פאמפאָ וועג. ער שטעלט אַוועק ביי דער מיר דעם טשעמאָדאָן, גייט
אום אַ הויז און צוריק, סקריפּעט מיט די שטיוול און רייבט זיך די הענט).
עפעס אַ שמחה אפנים אין דעם האָטעל. (לויקענט אויפן בופעס) ס'ר-
ביראָק! סיביראָק! געטראָפן ווי איך בין א איר, געטראָפן! אדאָ איז
דאָס, א דאָ דאָרף זי זיין. (ער שלעפּט ארויס די ליולקע פארוויכערט).

קעלנער — (באַטראַכט אים פון אַלע זייטן און זאָגט איבער זיינע רייד)
א דאָ דאָרף זי זיין, וואָס פאַר אַ זי זוכט איר, פעטער? ווער איז
די זי, וואָס דאָרף דאָ זיין?

קאַלנער ס'ט — ווער זוכט אַ זי? טפוי זאָלסטו ווערן, נאדיר נאָר
אַ זי!... זיט ליגן אים אין קאַפּ... ס'איז דאָ ניט די אכסניה פונ'ם
סיביראָק? (ער ווייזט אים צום בופעס און לויקענט) סיביראָק! סיביראָק!
קעלנער — אקסאניע איז אַ שיקסע, און דער סיביראָק וועט באַלד
אריינקומען.

קאַלנער ס'ט — ווער רעדט מיט דיר פון אַ שיקסע, משרת-יונג
וואָס דו ביסט? איך זאָג אכסניה, אכסניה, און ניט אַקסאניע, אַ שיק-
סע, נאָר אכסניה — אַן איינפאַרהויז, וואו זי, מיין שוועגערין,
האָט מיר אָנגעשריבן, איך בין א דאָרפס-איד, פארשטייט?

אויפט רייט סיביראָק

ס'יביראָק — (שטעלט זיך אויף זיין פלאץ אונטער דער סטויקע).
קעלנער — (קראַצט זיך מיט דער סערוויזשעס אין האַלז) הום! אַ
דאָרפס-איד, און ווילט אַ צימער ביי אונז אויבן אין עטאָש, ס'וועט
אביסל שווערלעך זיין, ביי אונז שטייען די ארטיסטן.

קאַלנער ס'ט — און אז אַרטיסטן איז וואָס? אועלכע גרויסע
גבירים זיינען זיי, די קאָמעדיאנטן מאַכער? פישששש פיששש! איך
קען דאָנקען גאָט באַצאָלן!...

ס'יביראָק — (פון אונטער דער סטויקע) אַ אַ דאָס איז ער! נעם,
פירעל, און טראָג ארויף דאָס רענצל אין נומער 13 און רויס צו דאָס
צימער. (צום קאַלאַניסט) זיצט אַ רגע, ווי רופט מען אייך? רבי אפ-
רויקע? נאט אייך אַפּ שלום! אייער שוועגערין האָט געזאָגט, אז איר
וועט קומען. נעמט טרינקט עפעס אַ טיי, אַ קאווע.

קאַלנער ס'ט — זי האָט געזאָגט, איכל קומען, נא, האָב איך דאָך
געטראָפן. (שפאנט, סקריפּעט און רויכערט) גיט אַ קאפּע, נאָר ניט
אין די פּיצנינקעלעך, אַ היפש טעפל קאפּע גיט אַהער.

ס'יביראָק — (שמויכלט) אַ גרויסע, אַ גרויסע טעפל, איך ווייס וואָס
אַ קאַלאַניסט האָט ליב. מיר קומען אליין ארויס פון אַ קאַלאַניסט-
שער משפּחה, ווי גייט עס עפעס ביי אייך אין פעלד? ווי איז נע-
ווען די קאָסעטשע? (קעלנער דערלאַנגט אים אַ טעפל קאפּע און גייט
אריין אין סאַלאַן וואָס אין הינטערגרונט).

קאָל אַ גוט — (טרינקט קוקט אלע מאל הונטער ניד אין שפיגל מאכט צורעכט די פאטשילע ארום האלד דעם צו זיך אליין). א חתונה דאָ צי וואָס פאר א הוליאַנקע א גוטער סימן גוט אַנגעקומען. (נעמט זיך ביי דער באַרד) טפוי זאָל עס ווערן ווען בין איך אזוי גרוי געד וואָרן? אַלט, א זקן. (דרייט זיך אויס צו דער וואנט קוקט אין שפיגל און קעמט מיט ביידע הענט די גרויע באַרד). א! ס'איז זאָמל! גרויע זאָמל! טפוי זאָל עס ווערן! כּי, כּי, כּי! (פראַשעט די באַרד און ווערט פריילעך).

קעל נער — (קומט פון טרעפּ) קומט, ר' איר, אין אייער צימער, וועט איר זיך ארומוואַשן.

קאָל אַ גוט — וואָס איז ביי אייך פאר א שמתה? א חתונה צי וואָס?

קעל נער — ניין, ס'איז א ליטעראַרישער אַוונט, די גרעסטע וועלן זיין, איר מענט אַראָפּקומען, איר האָט ביי אייך אין דאָרף אוינס נאָך ניט געזען. (זיי גייען ארויף אויף די טרעפּ).

אויפֿטריט פֿרימאָד אַ קאָ

פֿרימאָד אַ קאָ — (גייט נאָך אין סצענע קליידער, איז גרימירט פאר א ציגיינערטע).

חזן — (פירט די פֿרימאָד אַנצווערן אַרעם).
רעצענזענט —
אַרטיסט —

(גייען נאָך פון הינטן).

סיביה ק — (לויפט זיי אַנטקעגן און פירט זיי אריין אין סאלאָן אויף די געבעטע שטולן). באַהאַלטן פאר אייך דעם סאלאָן, סעניאָריטאַ! ביטע, ביטע!

לאָל א — ווי גוט איר זינט, איך דאַנק אייך שיין.
אַל ע — (זעצן זיך אויף די שטולן).

קעל נער — (ברענגט צו א טאַץ מיט פארשידענע געטראנקען).
רעצענזענט — (מיט א גלעזל אין הענט) שיינע פֿרימאָדאַנאַ, נעמט עפעס אין מויל אריין, פארבייסט, איר זיינט ערשעפט. א! אַבער פראכטפאָל! דער לעצטער אַקט איז מייסטערהאַפט אַרויס, דער עולם איז מיט אַפענע מיילער געשטאַנען, געשלאָנגען אייער וואָרט, ווי די טור קענע גראָזן שלינגען דעם טוי פון הימל...

חזן — הימליש, יא! איך האָב געזען, ווי אלע זיבן הימלען שפאלטן זיך און די מלאכים פון קונסט האַלטן אייך אויף אייערע פליגל, שיינע סעניאָריטאַ.

פֿרימאָד אַ קאָ — אַט דאָס הייסט אַ מכין אויף קונסט! איר הערט, רעצענזענט, איר מענט זיך לערנען ביים חזן זאָגן א וואָרט (גלעט אים ביים באַק).

רעצענזענט — א חזן זאָגט פונם סידור, פון מלאכים יחפזין, פון ונתנה תוקף, וואָס ווייס ער מער?

חזן — ס'איז ניט פונם סידור, ס'איז פונם האַרץ, צום אויער און אויג דאָרף דער קריטיקער פארמאָגן אויך האַרץ...

רעצענזענט — א נייער טעאַטער קריטיקער, גרינע חיה, וואָס ווייסט?

אַרטיסט — זיי וועלן זיך באַלד זיידער אַמאָל נעמען ביי די גאַנגלען, הערט אויף מיט אייער קריטיקע, וואָס האָט גאָר ניט קיין ווערט, דעם עמפרעסאר וועט שוין לויט דער הכנסה פון דער טעאַטער קאסע איבערגעבן אין רעדאַקציע ווי אזוי אַפּצושאַצן...

רעצענזענט — איך האָב אַבער פיינט, אז אַ מענטש מישט זיך אין א זאך, וואָס ער האָט גאָר ניט קיין אנונג דערין.

חזן — איך ווייס אַפּצושאַצן די אַרטיסטן בעסער פון דיר, אַט דאָ אין מיין האַרץ פארנעמט זי א פארהייליקטן פלאַץ.

רעצענזענט — (גוט זיך אַ הויב צו אים).
אַרטיסט — איך וויל ניט איר זאָלט זיך שלאָגן, יאָלדן וואָס איר זיינט! נא, דו קריטיקער, טרינק! און דו, חזן, מאַך קידוש. (ער שטופט זיי אין מויל אריין די גלעזלעך).

רעצענזענט — ע, דו קאָמעדיאַנטשיק, ווילסט מיר פארשיכורן, דו מיינסט, איך האָב פארגעסן דיין פראסק אין באַק, נו, גוט, ס'איז דאָך א ליטעראַרישער אַוונט, נאָמיר טרינקען, ניט דערמאנען, וואָס ס'איז געווען. גיב אַהער, לאָמיר זיך אַנשכורן. (טרינקט איין גלעזל נאָכן אַנדערן, אלע טוען אים נאָך).

חזן — (טאַנצט א פֿריילעך חסידל, זינגט אליהו הנביא, אליהו התשבי, זיי פליעסקען צו).

פֿרימאָד אַ קאָ — טאקע שיכור, דער קאָפּ איז מיר אויך שווער, אז זיי גיסן אין מיר, חזן, קומט, נאָר אַהער, איכ'ל זיך דאָ צושפארן נעבן אייער ברוסט, איר האָט אַ שטאַרקע ברוסט, דער קאָפּ אזוי שווער...

ח ז ו — אָד, אָד, אָד! אויף אייער ריכטיקן פלאץ. (לאָזט אָנשפארן איר קאפ אויף זיין אקסל).

א ר ט י ס ט — לאָמיר זי איינשלעפן. מיין טייערע וספרדיע, מיט א ליד וועלן מיר זי איינשלעפן. (ווארפט אריבער דעם ציגיינער שאל פון דער אקטריסע איבערן חזן, און זיי זינגען אין דער שטיל דאס ליד "שלאף מיין קינד". ס'ווערט שטיל, טונקל אויף דער בינע, די פרוימא-דאנא זינגט פון שלאף):

פ ר י מ א ד א נ א —

בענקען בענק איך נאך מיין היים און פעלד,
נאך מיינע געזונטע חברים מיט די מאָזאליע הענט.
איר אלע דאָ זיינט צעפרעסן און צעפויילט,
קראנק, פארפעסטעט, ביז אין דער זיבעטער הויט.
אייער חניפה און אפלאוזן פאלש ווי דער ווינט,
איכ'ל גיין אהיים און מיר ווערן צוריק דער מאַמעס קינד.

ק אָ ל אָ נ י ס ט — (קומט אראפ אן אפגעוואשענער, דערהערט זינגען, שטרעקט דעם האלז אהין צום סאלאן און פרעגט ביים סיביראק): ווער זיינען זיי דאָרט, קאָמעדיאנטן? ציגיינער? אָד, זינגען זיי שוין! עס ציט עפעס אזוי דאָס הארץ. ווער איז דאָס קול? (זעצט זיך ביים עק טיש, פאררויכערט די לילקע. ס'עפנט זיך מיט רעש די טיר און דער פערסאנאל פון דער צייטונג רייסט זיך מיט שטורעם ארוין).

א ל ע — (זעצן זיך ארום טיש, נעמען סאנדוויטשעס און הויבן אָן קייען און טרינקען, פאררויכערן ציגארן און ווערן פרוילעך).

ד ר א מ א ט ו ר ג — (אויף דער טיר) אָט איצט הויבט זיך אָן דער יום טוב! זאָל איך וואויל באַקומען, חברים! וואו איז דער מאַכער, דער באַלעבאָס? הוינט, קינדער, מענט איר אים אריינזאָגן, אריינ-צימבלען, אריינקיבעצן...

ק אָ ל אָ נ י ס ט — (דערזעט דעם דראַמאטורג, גיט זיך אַ הויב אויף פון פלאץ). אָ, רבי, רבי, רבי! זייער גוט, וואָס איך האָב איך דאָ גע-טראָפן, רבי, רבי, רבי! פון אייך וועל איך וויסן (נעמט אים אַרום).

ד ר א מ א ט ו ר ג — אָ, רבי אפרויקע! ווען זיינט איר געקומען? (פויזע) אווראי וועט איר וויסן, איך האָב געוואוסט איר דארפט קומען, און איך נאָך וואָס איר זיינט געקומען. נאט אייך אַפּ שלום עליכם. זיצט אויף א רגע, טרינקט דערווייל עפעס, טרינקט, ס'איז גוט באַצאָלט.

(דערלאנגט אים א גלעזל) איכל נאָר א קוק נעבן צו די ציגיינער דאָ אין סאלאָן, קום איך באלד צו אייך און (ער לויפט אריין אין סאלאָן).
א ל ע — (קוקן אים נאָך. עס ווערט שטיל).

ד ר א מ א ט ו ר ג — (גיט צו, דעקט אָן דעם חזן, דאָס פנים, רייבט איין חאנט אין דער אנדערער, מאַנצט אונטער). אויף מיין ערדוואָרט, אַ שוין נער איינפאל! אַ טייערער שטאַף פאר א דראַמע, דער בעל תפילה האָט ליב די פרימאָדאָנא, דער אַרטיסט, דער רעצענזענט שלינגען די סלינע, שיכורן... איצט פעלט נאָך ווער ס'זאָל זיך איינליבן אין דער בעל תפילהכע...

ח ז ו — (דרייט אויס דעם קאפ) גייט, גייט, פריינט, פרויבירט אייך ביי דער חזנטע, איכל ניט שטערן, איך בין זי אייך מוחל...

א ר ט י ס ט — (הויבט זיך אויף און פאלט צוריק) ע, דו שרייבער! דראַ מאַטורג, קוק, זי שלאָפט נאָר די שפאניערקע? וואָס טוסטו, לאָלא? דו מיינסט, דו ביסט אין טעאטער, דו שפילסט דראַמע? דאָ איז אַ קאפע, ניט קיין טעאטער. "ע דובינושקא אוכניאָם"...

פ ע ר ס אָ נ א ל — (כאַפּט אויף דאָס ליה, זיי זינגען אלע אינוונעס אין "דובינושקא").

א ר ט י ס ט — (מאַנצט א קאָזאצקע).

ד ר א מ א ט ו ר ג — (שאַקלט מיטן קאפ) פשוט זיך אָנגעשכורט! (לאָזט זיי איבער, גייט צו צום קאַלאָניסט) וואָס זשע מאַכט איר, רבי אפרויר קע? איר זעט אַ ליטעראַרישן אָוונט ביי אונז, ווי געפעלט עס אייך? (פויזע) איר זעט אויס גאַנץ גוט, רבי אפרויקע, נייע שטיוול? איז שוין פאראן א שוסטער אין קאַלאָניע? (קוקט אראפ צו די שטיוול).
ק אָ ל אָ נ י ס ט — (ציט ארויף די כאַליאווע) יא, געקומען א יונגער שוסטער, אַ באַלשעוויק, א יונג א בריה, ארבעט אויסגעצייכנט. דו זעסט... (ער גייט זיך דורך מיט די שטיוול) דו נעם זיי נאָר אָן, גיב אַ טאַפּ. ווייך, אויסגעשמירט מיט פוטער, מענסט אַ שמעק טאַפּ... (ער הויבט אויף דעם שטיוול צו זיין נאָז).

ד ר א מ א ט ו ר ג — מיט פוטער געשמירט די שטיוול? וואָס זשע, ס'האָט נאָר ניט די ווערט די פוטער ביי אייך?

ק אָ ל אָ נ י ס ט — א מהומה אויף אייערע שטאַטישע מאַשעניקעס מיט זייערע פרייזן, וואָס זיי צאָלן; אז פאַר ברויט, פאר ווייץ צאָלן זיי צוויי פופציק די הונדערט קילאָ, איז פוטער נעמען זיי צו נאָר בחינם.

א ל ע — (שמעלן זיך ארום אים, הערן זיך איין, שושקען זיך און לאכן אין דער שטיל).

ק א ל א נ י ס ט — א לעבעדיקע חברה דאס איז? וואס טוט איר דא, יונגען? אך, ווען איך האב ביי זיך אזא חברה.

ד ר א מ א ט ו ר ג — וואס וואלט איר געטאן מיט אזא געזינדל, רבי אפרויקע? זיי טוינען צו גאר ניט, דאס איז פרעסערס, שרייבערס, דרו-קערס, לידל-מאכערס, קאמערציאנטישקעס, ווי איר רופט זיי, אויף כפרות דארפט איר זיי.

ק א ל א נ י ס ט — אויף כפרות האב איך גענוג הענער, ווייסע, קאד טאלאנעס, אזוי ווי די ווייסע בערן, און זיי (ווייזט אן מיט דער ליולקע אויף דער חברה) וואלט איך אריינגעשטעלט אין מאיס, איך האב א גרויסן לאן מאיס, איך וואלטן זיי געריסן, געפליקט...

פ ע ר ס א נ א ל — (איינער צום אנדערן שטורקעט זיך אין די זייטן) טשע! טשע! מאיס רייסן, קוקורווז פליקן! היידע אין פעלד אריין! פארמוזשיקעווען זיך!...

ד ר א מ א ט ו ר ג — וואס האט איר זיך צעקאכט, חברה, זשוליקעס? מאיס רייסן אין פעלד איז אפשר בעסער ווי ארבעטן אין בליי אין רעדאקציע, טענטלען מיט דער פען, און טאנצן אויף די ברעטער אין טעאטער.

1 - ט ע ר ש ר י י ב ע ר — מ'דארף א טראכט געבן צו דעם, חברה, טאקע וואס האבן מיר פון דעם שרייבן? וועמעס זיינען מיר און ווער זיין גען מיר? ווער דארף אונז און וואס פאר א נוצן ברענגען מיר אויף דער וועלט?

2 - ט ע ר ש ר י י ב ע ר — אט האסטו דיר! א באלשעוויק, ער פרעגט שוין ווי דעת רעצענווענט, א פראגע וואס פאר א נוצן? וואס הייסט? מיר געבן אוועק אונזער מארך פאר, פאר...

1 - ט ע ר ש ר י י ב ע ר — פאר וועמען? פאר די ארענדאטאריס?

2 - ט ע ר ש ר י י ב ע ר — געוויס פאר זיי! פאר זיי, די בעסטע טא-לענטן אונזערע, די אלטע ווי די יונגע ארבעטן ביי זיי אויף טאנ-דייט, אויף זאקאז...

1 - ט ע ר ש ר י י ב ע ר — אויף זאקאז, אויף זאקאז! נו, וואס דען וואלסטו געוואלט, בערל? ארבעטן לשם מצוה, לשם וואס? לשם לר-טעראטור? האסטו דאך געהערט וואס יואל דער רעצענווענט זאגט, וואס און ווען ס'איז לעטעראטור.

ד ר א מ א ט ו ר ג — איז דאך דעך איר גערעכט, אין פעלד אריין גייט, חברה! זוערט פראדוקטיוו, וועט איר פרעסן, ארבעטן צו נוצן און פרעסן צו זאט.

ק א ל א נ י ס ט — (נעמט ארום מיט ביידע הענט דעם דראמאטורג) אזוי האב איך דיר ליב, רבי! רבי! רבי! קום, קום צו אונז אין פעלד אריין, איכל דעם שוואגער מיינעם דעם חזן אויכעט א היים נעמען, אוואו איז ערגעץ דער פאך? איך זע אים גאר ניט, אין פעלד אריין קומט! איך בין אומישנע געקומען נאך אים, נאך דעם שוואגער, די שווע-גערן האט מיר געשריבן גאר נישט שוין פון אים... גאר ניט שוין... (דרייט מיטן קאפ) איך קען אייך אלע, פוסטעפאסניקעס, נעמען אין פעלד, (פון סאלאן הערט זיך שרייען: דראמאטורג! דראמאטורג!)

ק ע ל נ ע ר — מ'בעט אייך אין סאלאן אהין אויף א רגע, הער דרא-מאטורג, די פרימאדאנא פרעגט אויף אייך.

ד ר א מ א ט ו ר ג — איך קום באלד צוריק, רבי אפרויקע, די ארטיסטן דארטן רופן מיך אויף א רגע, חברה, האלט אונטער אביסל דעם אידן, ס'איז דא מיט וועמען צו רעדן. (לויפט אוועק אין סאלאן).

א ר ב ע ט ע ר — (גיט אים א גלאז) לחיים, רבי אפרויקע! טרינקט א קאניאק! מירן זיך בארעכענען, אפשר וועלן מיר מיט אייך גיין אין פעלד אריין.

א ל ע — (טרינקען קלאפן זיך אין די פלייצעס, קושן זיך אין די פיסקלעך), ע, ברידער, אין פעלד אריין, אין גרינעם פעלד.

ק א ל א נ י ס ט — איר וועט ניט קיין חרטה האבן, איר'ט ווערן רויט, ווי די בוריקעס, איר זיינט דאך אויסגעדארט, אויסגעקווארט, איר וועט פרעסן ווארעניקעס, קנישעס מיט קעז, איי, קנישעס! מיין מאלציעס קנישעס! (ער לעקט מיט דער צונג). איר'ט פאָרן אויפן פערד, אירט טאקע אַ מאַל שפילן טריאטער אויך (טרינקט א גלייזל, ווערט שיכורלעך, זינגט) "יעלח תחנונינו מערב מ ע ר ר ר ר ב..."

א ר ב ע ט ע ר — אינטערעסאנט, קינדער, אפשר טאקע יא? וואס ליגן מיר דא? (צום קאלאניסט) קען מען שפילן טריאטער ביי אייך אין פעלד?

ק א ל א נ י ס ט — (שמויכלט שיכורלעך) אין פעלד, אין פעלד, נאריש איננל. (ער נעמט אים ארום, קושט אים) נאריש איננל! אין פעלד שפילט מען ניט טריאטער, אין גאלפאן שפילט מען טריאטער, אין גרויסן קאמער, מען נעמט ארום די תבואות, מען שטעלט אריין

ברעמער, מ'הענגט אויף א ליילעך, און פרעגט דעם רבין אונזערן.
איער דראמאטורג, כי, כי, ווי רופט איר אים דראמאטורג...
יעלה תחנונינו מערב...

א ר ב ע ט ע ר — איז דא מיידלעך, אינגלעך אין קאלאניע וואס קענען
שפילן א פיעסע?

ק א ל א נ י ס ט — מיידלעך זאגסטו? אוי, אוי! דערמאן מיך ניט
אין דעם, מיין אומגליק! (מאכט א גרימאסע אויף צו וויינען, גיט א
ווארף די לולקע אויפן פאל, שפארט אן דעם קאפ אויפן טיש).

א ו פ פ ט ר י ט ד י ר ע ק ט א ר, ח ז נ ט ע, ע מ
פ ר ע ס א ר, פ ר ע ז י ד ע ק ט פ ו נ פ א ר י י
ד ע ר ר ע ה א ק ט א ר, און א פאָר נראָכע הערן.

א ל ע — (געפונט אין עסיק און האָניק מיט בריליאנטן אין די קראוואטן).
ד י ח ע ק ט א ר — א, די חברה, זיי זיינען די ערשטע אויף א לונטש,
שוין היבש אריינגעשליאקעט? ע, מאַסאָ! סיביראק! אוואו וועלן מיר
זיך זעצן? דער סאלאן פארנומען?

ס י ב י ר א ק — (קומט זיי אַקעגן) ביטע, ביטע מיינע הערן!
ז ע צ ע ר — (שיכורלעך) און מיט אונז דאָ שטייט אייך ניט אן צו
זיצן? איר מיינט, איך קען אייך ניט? דאָס איז הער יאקעלסאָן, פרע
זידענט פון דער תלמוד תורה און פאבריקאנט פון ווייבערישע העמד
דער, דער הער שפריצער, פאבריקאנט פון בראָזענע בעטן, און דער
(ווייזט אן אויפן עמפרעסאר) איז עמפרעסאר, ניין, ניין, ער איז
פרעזידענט פון "עזרת נשים" א לא מאָדערנע כי, כי, כי!

ד י ר ע ק ט א ר — די ביסט שוין שיכור, זעצער, איך וויל ניט ליידן
קיין באליידיקונג. די הערן זיינען מיינע "אמיגאס", ליבהאָבערס פון
קולטור, איך האָב זיי פארבעטן אויפן ליטערארישן אָוונט, אום צו
פארברענגען מיט די קינסטלער פון פען און בינע, איכל זאָגן צאליקן,
וועט ער דיר ארויספירן פון דאנען, ע, צאליק, וואו ביסטו?

א ו פ פ ט ר י ט צ א ל י ק

צ א ל י ק — איך בין דאָ באלעבאָס! איר זעט מיין ראשעק? צו אים
רעד! ס'איז היינט אונזער אָוונט, דער דראמאטורג זאָגט, מען מעג
אייך אריינצימבלען.
א ל ע — (לאכן).

ס א ב ר י ק א נ ט — (שאַקלען מיט די הענט, גייען אוועק אין סאלאן
אריין צו די ארטיסטן).

ד י ר ע ק ט א ר — (קוקט זיך ארום) זע נאָר, וועמען זע איך? אפרויקע
פונ'ם קאמפ? (הויבט אים אויף דעם קאפ) שלום עליכם, אפרויקע!
ווי קומסטו אהער? זע נאָר, איך שיכור? אפרויקע שיכור? וואָס, דו
וויינסט נאָר? פרויקע, וואָס איז דאָ? וואָס קומט דאָ פאָר?

ק א ל א נ י ס ט — (הויבט אויף דעם קאפ) ע, דו, יאנקל שיכור, דו
נעהאלטן א קרעטשמע אין דער היים, איך שיכור, איך וויין, יעלה
תחנונינו מערב! דיין חברה האָבן מיך אביסל אָנגעטרונקען... ע, ע,
ע! יענקל שלאָגט, ווארפט שיכורים.

ד י ר ע ק ט א ר — מיין חברה האָט דיר אָנגעשיכורט? זיי מעגן זיין
דיינע, איך בין זיי מוחל, אָבער זאָג מיר, ווי קומסטו אהער? וואָס
האָט דיר געבראכט ביינאכט צום סיביראק אין קאפּע, ע, ע, ע! אפּ-
רויקע! (פרויסלט מיט אים).

ק א ל א נ י ס ט — (ווישט דאָס פנים מיט ביידע הענט, קומט צו זיך,
שפּיט אים) פע, א שיכור, פע, פע! וואָס האָט מיך געבראכט?
(צעפענט די אויגן, קוקט און דערזעט די חונטע) איז דאָס ניט מיין
שווענערין? די חונטע? אז ס'לייגט אויף זיך אן מעל מיט סלייען,
אז ס'איז אוממעגלעך צו דערקענען! (קוקט זיך איין אין איר).

ח ז נ ט ע — די שווענערין, די שווענערין, איך האָב געשיקט נאָך אייך
צוליב מיין מאַנדל, איך דאָנק אייך זייער, וואָס איר זיינט געקומען.
איצט איז שוין די זאך רעגולירט, מיר זיינען זיך שוין... (סראָגט צו
דאָס טיכל צו די אויגן).

ק א ל א נ י ס ט — וואָס שוין? און וואָס וויינסטו? זאָג, וואָס ביסטו
אנטשוויגן געוואָרן? איכל אים צעפראסקען די מאָרדע, איך האָב
שיפסקארטן נאָך אייך געשיקט, איך האָב אויף אים א רעכט, ביים
אָנקומען פון דיין בריוו האָט מיין מאַלציע געוויינט... סטייטש דבי
ברוך חונט זון לויפט נאָך אַקטריסעס, שיקסעס, עפעס א שפּאניאָר
ליש שלעפעל, פארוואָגט זי מיר, ניב אים דאָרט א פאָר פראסק, און
נעם אים אהיים, זאָל ער דאווענען פארן עמוד אין קאלאניע, נאָמיך
נאָך זוכה זיין צו הערן נאָך א מאַל מיין טאטנס שמע קולינג...

ח ז נ ט ע — אלצדינג אמת, איך האָב קיין ליגן ניט געשריבן, נאָך
אלע אַקטריצעס לויפט ער נאָך, אָבער ער קער זיך מיט מיר מער ניט
אן. (וויינט).

קאָלניסם — (גיס זיך א כאפ) וואָס, זיך שוין גענט, האָ? אַמע-
ריקע מיט אירע רבנים, נט-פאבריקאַנטן!

פֿרעזידענט — לאָזט צורר רבי אפרויקע מיטן גטן זיך, דאָס איז
אַלט, אַלטער שימל.

דירעקטאָר — נא, געוויס, אַזעלכע קידושין, אַזעלכע גטן, וואָס
פארשטייטו ניט, מוזשיק, אַלטער-מוזשיק?

קאָלניסם — הום, הום! אַלט, אַלט. (מאפט די באַרד) אַלטער שימל,
אַלטער מוזשיק, וואָס די פארשטאַלטענע שטאַט איז? (טופעט מיט די
פיס) ע, ע! אַראָפּ פונם וועג, ניט קיין קידושין, ניט קיין גטן...
אזוי גאָר? הייסט עס, וואָס זשע? הפקר מאן, הפקר ווייב... (כאַפט
זיך ביים קאַפּ). דעם חונס זון, איי, איי, איי! ברוך דעם חונס זון!
דירעקטאָר — נעם דיר ניט צום הארץ, מיין פאסיגאַנאָ אפרויקע,
דו וועסט די וועלט ניט איבערמאַכן, נא, נעם טרינק! טרינק מיט
מיר לחיים, אויף דער נייער וועלט, נייער קולטור, פראַגרעס, אַמיגאַ!
(ער שטופט אים אריין דאָס גלעזל, זיי טרינקען).

פֿרעזידענט — געוויס, קולטור, פראַגרעס! (דרייט דעם באַנד אויף
זיך).

קאָלניסם — אָבער זאָג זשע מיר, חונטע, וואָס זשע וויינסטו
איצטער? אז ער קעה זיך מיט דער מער ניט אָן, דער יונגמאַטש, איז
וואָס?

חונטע — (מיטן, מיכל ביי די אויגן) כ'האָב אים ליב...

קאָלניסם — אזא יאָר אויף אייך, מיט אייער מאָדערנער פיר-
רעכץ, האָט זי אים ליב, האָט זי אים פיינט, אָט לויפט ער מיט איר,
און אָט הענגט ער זיך אויף א שיקסע, טפוי זאָל עס ווערן. (סהערט
זיך שפילן אַ גיטארע, די ארבעטער אלע שמעלן זיך אויף די פיס).

צאליק — דער עמפרעסאַר בעט ס'זאָל זיין שטיל, די פרימאַדאָנאַ
וועט שפילן אַ שפּאַנישע סערענאַטע. (ס'ווערט שטיל).

פרימאַדאָנאַ — (שפילט אַזוי דער גיטארע און זינגט די סערענאַטע).

אַרטיסט — דאָס איז געווען לכבוד דעם ליטעראַרישן אָונט.

זעצער — לכבוד דעם עמפרעסאַר, זאָג! אויך ארענדאַטאָר, און
שיכורים אינגלעך, מיידלעך, ווייבלעך.

רעדאַקטאָר — (מיטן צילינדער און פראק געמט ארום דעם זעצער)
האַסט אַ באַבאַכטונגס-קראפט און א פילנדיק הארץ, מיין טייערער

זעצער? ניין ארויף אויף דער בינע, און זאָג אַ פאַר-ווערטער, ווארעמע
ווערטער.

זעצער — ווערטער זאָגן? דאָס איז ניט מיין פאך, איך זען ווער
טער, וואָס טשופרינעס, די קינסטלער, פארטראכטן און ברענגען אין
רעדאַקציע אריין.

דירעקטאָר — זיי טראכטן שוין איינמאַל, מיינע ליטעראַטלעך,
ווען די דירעקציע זאָל זיך אויף זיי פארלאָזן!...

רעדאַקטאָר — זייט מוחל, פאניע דירעקטאָר, איז קונסט איז גאָר
קיין טראכטן ניט פאראן. קונסט האָט ניט קיין מחשבה, האָט ניט
קיין זין, האָט ניט קיין אינהאַלט, ווייס ניט קיין פאַרם, קיין תוך,
קונסט, אמתע קונסט, איז אינגאנצן זינלאָז און אפשר טאקע נוצלאָז,
אַ שוין פויגל-געזאַנג, וואָס טראַגט זיך פון וואלד. (אלע שרייבער געבן
אים אַ שמעל ארום).

1-טער שרייבער — (גלעט ארויף די טשופרינע מיט ביידע הענט)
אַ פאַר איבעריקע גלעזלעך אריינגעזופט, אונזער רעדאַקטאָר, קונסט
איז זינלאָז, נוצלאָז, וואָס זשע האָבן מיר שרייבער, ליטעראַטן, צו
טון אויף דער וועלט?

קאָלניסם — מ'דאַרף אייך טאקע ניט, וואָס גיט איר אונז מיט
אייער טענטלעך? אונזער רבי פון קאַלאָניע-זאָגט, אז אליין האָט איר
גאָר ניט, איר פליקט גאָר אויס שיינע פערדערן פון אַמאָליקע געוויסע
פויגל, קומט בעסער אין פעלד אהיין מאים רייסן, לערנט אויך ערד-
ארבעט, אַ נוצלעכע זאך.

2-טער שרייבער — ע, ליטעראַטן, דראַמאַטורגן! זעק פאַר מאים
פליקן גרייט אָן! ווארפט אונזעק די פען, מ'דאַרף אונז ניט, זאָגט דער
מוזשיק, וואָס זאָגט איר אויף אים?

רעדאַקטאָר — זייט ניט ברוגז, חברים, און מאַכט ניט קיין חוזק
פון דעם מוזשיק, דער דאָרפס-איר, ער רעדט וואָס ער פילט, ער קען
עס אָבער ניט ארויסברענגען, ארויסרעדן ווי מ'דאַרף, ער וויל איט-
לעכער זאָל זיין נוצלעך, עפעס געבן דער מענטשהייט, אזוי ווי ער,
דער פעלד-ארבעטער, גיט ברויט, אזוי זאָל דער שרייבער, דער דרא-
מאַטורג געבן נוצלעכע ארבעטן, שרייבן זאכן פון תוך, פון אירענע,
לערנען מיט דעם צו פארבעסערן, פארגרינגערן, פארשענערן דאָס
לעבן. אָבער צו דעם מיין שרייבן, חברים, פאַדערט זיך ע, ע, ע! לער-
נען, בילדונג... מ'דאַרף א סך האָבן געלערנט, אים צו קענען לערנען

יענעם. מיט בלוז געבוירענעם טאלאנט, וואס אין אפשר א ירושה
איינגטום פון עפס אן אמאליקן זיידן, קען מען קיין שטול ניט פאר
נעמען אין שיינעם פאלאץ פון דער ליטעראטור.

דירעקטאר — ע. ע. ע. אונזער לבנהדקאפ האט זיך שוין צעפיר
לאזאפירט, בילדונג וויל ער ביי היינטיקע שרייבער, ע. ע. ע. נאך
זיין רעכנונג דארה איך אלע מיינע ליטעראטלעך שיקן אין פעלד
ברעכן מאיס. וואס זשע וועט זיין מיט דער רעדאקציע?

קאזאניסט — (שאקלט מיטן קאפ) יא, יא, איך נעם זיי אלע צו
פון דיר.

דירעקטאר — (צום רעדאקטאר) נאט, געלערנטע לבנה, טרינקט א
גלעזל און הערט אויף צו פילאזאפירן, און דו, לאהלע וועסט אונז
זינגען עפעס א שוין ליד.

אלע — (שרייען) די חזנטע אויף דער בינע! זאל זי זינגען!

חזנטע — (גויס ארויף אויף דער בינע).

אלע — (אפלאדירן).

רעזענזענט — (לויפט אן פון סאלאן) ווארט, ווארט, חברה מיטן
זינגען, איך בין דער טאקסטייטער פונ'ם לונטש אויף דער בינע
דארה מען פריער ריידן, מעלדעט זיך, וועט ס'האט עפעס צו זאגן.
(קלינגט מיטן גלעזל).

גראדבארבאריקאנט — פירט לא פאלאברא. (גויס ארויף
אויף דער בינע נעבן דער חזנטע, פארקאממעט די ארבל, שמעלט ארויס
די פינגער מיט די פינגערלעך, סטארשעט ארויס דעם בויך, דוכעט אפ
א פאר מאל: אופף) הערן ליטעראטן! ס'איז ביי אונז יום טוב, א יום
טוב פון דער קולטור, פון דער ליטעראטור, ווען אפילו אייניקע פון
אונז ארבעטן ניט דירעקט פאר דער ליטעראטור, ווייל די צייט, די
גרויסע געשעפטן, די פאבריקן לאזן זיי ניט האלטן די פען אין האנט,
ארבעטן מיר אבער פאר דער קולטור, פאר דער דערציאונג פון די קינד
דער, מיר שטיצן מיט גרויסע סומעס געלט די שיינע קולטורעלע
"פאלקס-צייטונג", מאכן אין איר אלע אונזערע אנאנסן און פראג-
פאנאנדע וועגן אונזערע וואוילטעטיקע אנשטאלטן. ווייל מיר אלע
ליבן און אכטן די קולטור, איך פון מיין זייט, כאטש קיין פראפעסיא-
נעלער שרייבער בין איך ניט, אבער א שרייבער בין איך דאך! מיין
ארטיקל אין דער צייטונג פונ'ם 27-טן אויגוסט פארקעס יאר, האב
איך אליין אנגעשריבן.

זעצער — דאך זאל אויף לעבן!

גראדבארבאריקאנט — עס האט געמאכט א געוואל-
דיקן רושם אין אונזער ליטערארישער וועלט. דער ערלעכער קריטי-
קער פון אונזער "פאלקס-צייטונג", אט לאז ער זאגן (ווייזט אויפן
רעצענזענט) האט דאן געשריבן: ווי די טרוקענע גראזן שלינגען דעם
טוי פון דער נאכט, אזוי האט דאס פובליקום געשלונגען, אופף, אופף!
(ער דעכעט אפ ווישט דעם שווייט, און בלאזט) אופף!

אלע — (שיסן אויס א געלעכטער מיט אפלוזן).

גראדבארבאריקאנט — (ווישט דעם קאפ, מיט א פעסן
שמיכל, ווייזט די פינגער מיט די בריליאנטן און רעדט ווייטער). די
גאנצע ליטעראטור איז ביי מיר אויף דער האנט, איך האב געלערנט
כמעט גאנץ שלום עליכם אויף אויסנווייניק... מאטל פייסי דעם
חזנטע קען איך ווי מיינע צען פינגער (ווייזט די פינגער) פון טוביה
דעם מילכיקן איז אפגערעדט, איך בין אליין א בויבעריקער...

אלע — (שיסן אויס איך א געלעכטער) א בויבעריקער, א בויבעריקער!
(אפלאדירן מיט די הענט און פיס).

גראדבארבאריקאנט — ליטעראטן און קולטור-טרענער,
ליבהאבער פון קונסט און טעאטער, אלס שרייבער וויל איך פארגעבן,
אז די פרימאדאנא מיט דער חזנטע, און הינטער זיי דער חזן מיטן
ארטיסט, זאלן ארויפגיין אויף דער בינע און זינגען איינס פון זיי-
ערע בעסטע וואס זיי פארמאגן.

אלע — בראווא! בראווא!

פרעזידענט —

עמפרעסאר —

(פירן ארויף די ארטיסטן, די פרימאדאנא געקלוידעט אלס ציגיינערן).
פרימאדאנא — (שמיכלענדיק) וואס ווילט איר איריש צי?...
אלע — איריש! איריש! א ליד צום לויב פון דער בינע, פון דער קונסט.
פרימאדאנא — (זינגט)

אין פעלד מיט בלומען בין איך געבוירן,
צווישן רויון און בשמים בין איך דערצויגן.
פוטער און מילך, ברויט און פרוכט,
פלוימען, פייגן, האניק און דופט.
א רואיקע שטוב מיט עלטערן ליבע,
ברידערלעך, שוועסטערלעך אין שטילער סביבה.

מיט שכנהשע אינגלעך אויף פערד געיאָנט.
 אין פֿעלד מיט זיי געארבעט בייטאָג.
 הוימיש-טעאָטער אויף די זינטער-נעכט פארטראכט,
 ספּעקטאַקלען געשפּילט, אפּלאַדירט געוואָרן א פראכט,
 רום און שטאַלץ דאָס מיידלשע האַרץ פארבאפּט,
 אוועקגענובט די עלטערן און אוועק אין דער ווייט,
 דורכגעמאַכט ימים, מדינות, טעאָטערן אלערליי,
 מענערזשערס, עקספּלאַטאַטאָרס, העצענענטן דערביי,
 רייכע הולטייעס, אוי! הינטער די קוליסן געקומען,
 ווי ליבע ארום האָניק מיט ליבע זיי זשומען.
 טאלאנט און קונסט מיט, שאמפאניער, פארטרונקען
 אַט, אַט שיעור געפאלן, געוונקען,
 ווען ניט מיין מאמעניוס געשטאַלט געזען אויף דער וואָר,
 איר הערלעכע צורה מיך אפּגעהיט ביז גאָר...
 דער שטאַלץ פון מיין טאַטן זיט אין מיין בלוט
 אוועקט פון מיר, רשעים!
 איד גיי אין פֿעלד אריין צוריק!

ק א ל א נ י ס ט — (שמופּט זיך פאר דער בינע, ציטערט מיטן גאַנצן
 קערפּער, ווישט די אויגן און קוקט אויף דעם מיידל, גיט א געשרויי:
 גאט, גאט! ווער איז זי? אידן, געוואלד, איד ווער משוגע, ווער
 ביסטו, ציגיינערן, ווארה אראפּ, מיידל, דעם ציגיינער, (ער שטרעקט
 אויס די הענט) ביסטו ניט מיין פערעלע? נוואלד, מיין פערעלע.
 א ר ט י ס ט — וואָס פאר א פערעלע? ס'איז לאַלא, די פרימאדאָנא,
 מיין לאַלא!

פ ר י מ א ד א נ א — (קוקט אויפן אידן, כאפט זיך ביים האַרץ, הויבט
 אַן רייסן פאַסן פונ'ם קלויד און ווארפט הינטער זיך, גיט א געשרויי:
 טאטע! טאטע! (שפּרינגט אראפּ און פאלט אים אויפן האלד).)

פ א ר ה א נ ג

ע נ ד ע

Librería
y Casa Editora
G. KAPLANSKY
Corrientes 2614
Bs. Aires

DI ARENDATORS FUN CULTUR

Comedia en 3 actos

— de —

M. ALPERSON

Buenos Aires 1933

Talleres Gráficos "Cultura" — Sarmiento 2157, Buenos Aires.